

CUKICA

U SJEĆANJE NA
VELIKOG BORCA
ZA DOBROBIT PASA

Adrian Burder,
izvršni direktor
Fondacije Dogs Trust
1964 – 2018.

PRVI BH. ČASOPIS ZA VLASNIKE I LJUBITELJE PASA
juli – decembar 2018. godine | broj 2 | dogstrust.ba

Riječ urednika

Dragi prijatelji, U drugom izdanju časopisa Cukica pronaći ćete teme i sadržaje interesantne svima: vlasnicima pasa, roditeljima, djeci, prosvjetnim radnicima, veterinarskim stručnjacima, ljubiteljima pasa i svima koje zanimaju pitanja vezana za pse! Posebno izdvajamo teme o neželjenom ponašanju pasa, te kako ih korigovati na efikasan, pozitivan način i bez kažnjavanja, te razgovor sa porodičnim terapeutom Tanjom Tankosić na temu veze između odnosa u porodici i odnosa djece prema životinjama.

Ova godina će za naš tim ostati upamćena po značajnim rezultatima naših programa i pomacima u podršci koju Dogs Trust pruža u BiH, te, do sada najsolidnijim planovima za uspostavljanje izvrsnog Dogs Trust Centra za udomljavanje pasa u BiH – jedinog takvog centra koji je Dogs Trust odlučio uspostaviti izvan Velike Britanije, Irske i Škotske!

Istovremeno, ova godina će nam, nažalost, svima ostati i u najtužnijem sjećanju jer nas je u njoj nenadano i prerano napustio naš izvršni direktor Adrian Burder, strastveni borac za dobrobit pasa, briljantan lider, nesebičan i sjajan čovjek! Nakon 24 godine u Fondaciji Dogs Trust, upravo Adrian je najvećim dijelom zaslužan za visoki status i renome koji je Fondacija izgradila i koji ima danas, a naš tim dobro zna kolika je bila njegova podrška našem radu i slijedimo Adrianovu viziju koja uključuje neposustajanje u radu za unapređenje dobrobiti pasa u BiH!

Duboko pogođeni i svjesni da nam Adrian neće više dolaziti u posjete tokom kojih nas je inspirirao i ohrabrivao, pronalazimo snagu u ponosu što smo dio organizacije na čijem čelu je bio čovjek kao što je Adrian. Adrian će živjeti u našim sjećanjima kao inspiracija za naš još predaniji rad!

PR&Marketing odjel

Adrian Burder, istinski lider i ljubitelj životinja

Dobrobit pasa bila je Adrianova velika strast. Nakon što je 2014. godine preuzeo ulogu izvršnog direktora, izjavio je da mu prilika da vodi organizaciju koju voli predstavlja veliku čast. Adrian je svoju Dogs Trust karijeru započeo 1994. godine u tadašnjoj National Canine Defence League (kako se Dogs Trust ranije zvao) gdje je napravio značajan doprinos prvo kao prvi stručnjak za prikupljanje sredstava ove dobrotvorne organizacije, a kasnije i kao njen izvršni direktor. Nakon što je Adri-

Adrian Burder i Clarissa Baldwin

an 1994. godine pružio prikupljanje sredstava, prihod Fondacije Dogs Trust porastao je sa 1.8 miliona funti na 106.4 miliona (2016-2017).

Kada se Adrian pridružio Fondaciji, organizacija je posjedovala samo devet centara za udomljavanje. Danas, Dogs Trust ima 21 izvrsni centar za udomljavanje, a u prošloj godini uposlenici su se brinuli o 15.446 napuštenih pasa. Strastveno je vjerovao da svi Dogs Trust centri za udomljavanje trebaju biti najbolji na svijetu, i da svaki pas zaslužuje samo najbolju pažnju i njegu, bez obzira koliko dugo se zadržao kod nas.

Adrian je insistirao da svaki dio centara za udomljavanje bude dizajniran tako da psima pruži najveći mogući step-

en udobnosti i dobrobiti, pa tako naši Centri imaju podno grijanje te psima nude slobodu da izaberu da li će spavati unutra ili vani. Adrian je u septembru prisustvovao otvaranju renovirane „Stepping Stones“ lokacije u Dogs Trust Salisbury Centru za udomljavanje, koja nudi cjeloživotnu njegu i udobnost za one pse kojima je potrebna dodatna obuka i pažnja, što je još jedna od inovacija do koje je dovela Dogs Trust politika po kojoj se zdravi psi nikada ne uništavaju.

Radeći zajedno sa Clarissom Baldwin CBE, Adrian je ojačao program sponzorstva pasa prema kojem individualni psi za koje se smatra da nisu pogodni za udomljavanje zbog njihovog temperamenta ili zdravstvenih razloga, ostaju da žive pod nadzorom i brigom naših posvećenih uposlenika u jednom od Dogs Trust centara za udomljavanje do kraja svog života. Ovaj program sponzorstva nastao je kao direktni rezultat obećanja Fondacije Dogs Trust da nikada neće uništiti zdravog psa, obećanje koje je osnova svih aktivnosti ove dobrotvorne organizacije pod Adrianovim vodstvom.

Bio je osoba koja je organizaciju dovela do te mjere posvećenosti dobrobiti da

Adrian sa eminentnim članovima Fondacije u posjeti bh. Školi za pse

bude mnogo više od organizacije koja se samo trudi zamaskirati problem napuštenih pasa u Velikoj Britaniji. Kroz rad naših centara za udomljavanje, Dogs Trust također znatno ulaže u programe koji su kreirani tako da pomažu sprečavanju napuštanja pasa.

Adrian je prepoznao da ključ unapređenja dobrobiti pasa leži upravo u edukaciji budućih vlasnika te su Dogs Trust edukatori od januara 2017. godine održali radionice za više od 297.000 školske djece. Posljednjih godina, Adrian je imao ključnu ulogu u odluci Vlade Velike Britanije da mikročipovanje pasa proglasi zakonskom obavezom za sve vlasnike, što je već imalo značajan utjecaj na problem napuštenih pasa u Velikoj Britaniji.

Kao strastveni borac za dobrobit pasa Adrian je također strastveno vjerovao u važnost pomaganja vlasnicima pasa da što bolje razumiju svoje ljubimce, sve s ciljem unapređenja dobrobiti pasa. U skladu s ovim, 2017. godine osnovan je novi odjel koji se bavi istraživanjem ponašanja pasa. Kada je Adrian započeo svoju karijeru u Fondaciji nije bio zaposlen ni jedan stručnjak za ponašanje pasa, a ovogodišnjoj internoj konferenciji o ponašanju pasa prisustvovalo je 178 uposlenika! Osnovao je Dogs Trust Škole za pse kako bi što više vlasnika imalo priliku pohađati cjenovno prihvatljive časove za obuku i ponašanje pasa. Samo u toku prošle godine, in-

struktori Škole za pse pomogli su preko 6.800 vlasnika da bolje razumiju svoje pse, a ove godine očekujemo da Školu za pse završi još 12.000 vlasnika i pasa. Adrian je bio posvećen tome da Dogs Trust znanje i iskustvo podijeli sa što više institucija i organizacija koji rade

na unapređenju dobrobiti pasa te je podržavao godišnju međunarodnu konferenciju za dobrobit kućnih ljubimaca. Uživao je razgovarati sa stručnjacima i volonterima širom svijeta, te je uvijek rado dijelio Dogs Trust znanje o dobrobiti i ponašanju pasa. Kada je preuzeo ulogu izvršnog direktora 2014. godine, također je preuzeo ulogu predsjedavajućeg u Dogs Trust Irska, te poziciju izvršnog direktora Predstavništva Fondacije Dogs Trust u Bosni i Hercegovini koje je osnovano kako bi se humano riješio problem napuštenih pasa u ovoj zemlji.

Dogs Trust Worldwide osnovao je 2016. godine kako bi ponudio grantove i podijelio znanje sa institucijama i organizacijama širom svijeta, a 2017. godine Dogs Trust se proširio i na SAD.

Svi koji su poznavali Adriana znali su koliko je ponosan na svoje porijeklo, te je zadnjih godina slobodno vrijeme rado provodio u Južnom Velsu, vodeći sa sobom svoje udomljene pse Ruby i Skipper. Imao je veliku želju da se Dogs Trust više uključi u dobrobit životinja u Velsu te je osigurao izgradnju i otvaranje novog Centra za udomljavanje 2020. godine u Cardiffu koji će, kao i svi ostali centri, biti dizajniran tako da psima osigura visoke standarde udobnosti i dobrobiti.

„Adrian nije samo volio Dogs Trust; Dogs Trust ga je pokretao. Bio je svakodnevno zahvalan na prilici da vodi organizaciju koju toliko voli. Njegovu ljubav prema psima i strast prema unapređenju života pasa širom svijeta najbolje pokazuju rezultati Fondacije Dogs Trust“ izjavila je Suzie Carley, izvršna direktorica Dogs Trust Irska.

Adrian je bio duhovit i srdačan čovjek. Bio je topao i pristupačan te je istinski

uživao u svakoj posjeti Dogs Trust centrima za udomljavanje i težio da upozna sve uposlenike i volontere. Obraćao je pažnju na detalje i, kao većina dobrih lidera, duboko je vjerovao u svoje viđenje onoga šta je dobro a šta loše za organizaciju. Kako se Dogs Trust širio tako se Adrian trudio da upozna svakog uposlenika pojedinačno. Vrata

njegovog ureda bila su uvijek otvorena i, bez obzira na to koliko je bio zauzet, vrlo rado je razgovarao sa ljudima – često o smiješnim situacijama u koje su ga dovodili njegovi psi.

Adrian će iskreno nedostajati svim uposlenicima, članovima Upravnog odbora i volonterima koji su zahvalni za njegov nemjerljiv doprinos tome da svijet postane malo bolje mjesto za čovjekovog najboljeg prijatelja.

Predstavništvo Fondacije Dogs Trust u Bosni i Hercegovini
+387 33 83 76 49 | office@dogstrust.ba | Gorica 61, 71000 Sarajevo

Sretno udomljeni psi

Dogs Trust je ove godine pokrenuo svoj prvi angažman na udomljavanju pasa! Program fostering udomljavanja po visokim standardima Fondacije Dogs Trust! Kao pilot, Program fostering udomljavanja provodi se za sada samo u Kantonu Sarajevo. Psi koje udomljavamo su napušteni mješanci sa ulice koje identificiraju veterinarske stanice. Veliki broj napuštenih pasa su kvalitetni i zdravi, a neki od njih imaju predispoziciju da se brzo naviknu na dom, pa su to psi koje ciljamo, a koje procjenjuju naši stručnjaci. Fostering volonteri koji se privremeno brinu o foster psima ključni su za provođenje ovog programa, dok Dogs Trust finansira sve što je psu potrebno dok je u svom privremenom domu.

Ove godine zauvijek-dom smo pronašli za tri psa, a evo šta njihovi novi vlasnici kažu o tome!

TEO

Teo je umiljat, opušten, tolerantan i radostan pas! Idealan je za porodicu kojoj treba maza i ljubimac koji će dobro slušati, igrati se sa djecom i sa svojim ljudima ići svuda gdje je psima dozvoljeno.

Kada je Teo identificiran kroz kampanju masovne sterilizacije, odmah je bilo jasno da bi, da može govoriti, rekao – povedite me kući! Naša fostering volonterka Tanja Đozo postala je njegovo prvo iskustvo sa vlasnikom, a ovo iskustvo bilo je oplemenjujuće i za Tanju i za Tea.

Kada je naš fostering koordinator Amer pronašao udomitelje koji su kao stvoreni za Tea, za Tanju koja je zavoljela ovog neudžnog, dobroćudnog psića, to je bilo ujedno slatko i gorko iskustvo. Ali zadovoljstvo što će Teo imati svoj zauvijek-dom i mogućnost da pomogne i drugim psima da budu takve sreće bilo je veće!

Teovi zauvijek-vlasnici su majka i kćerka Ismeta Elezović i Ema Džidić koje su za Cukicu otkrile šta ih je potaknulo na odluku da udome psa!

„Kada sam ja dobila dijete, odluku o nabavci psa odgađala je briga oko toga kako obaveze oko kućnog ljubimca spojiti sa navikama djeteta, obavezama mene kao majke, i dugo sam izbjegavala taj ozbiljan razgovor da ne bi izigrala obećanje dato svojoj kćerki Emi da će jednog dana dobiti vlastitog psa“, kaže Ismeta.

Zašto baš Teo?

„Ja sam prvi put upoznala Tea u konjičkom klubu u kojem jašem već 5 godina jer je moja instruktorica Tanja bila volonterka kod koje je Teo boravio do konačnog udomljavanja. Taj prvi susret je bio sudbonosan, ljubav na prvi pogled. Teo je jedan predivan pas koji bi samo da se mazi.“ Ovako svoj prvi susret sa Teom opisuje Ema.

„Teo je bio pas kojeg je moja kćerka Ema upoznala jer je boravio kod njene instruktorice jahanja, njegove fostering volonterke Tanje. To je bio susret koji je odredio i njegovu i našu sudbinu. Kada je on bio spreman za udomljavanje, mi smo odlučili da apliciramo i prošli smo kompletnu Dogs Trust proceduru za udomitelje. Organizacija je Tea u potpunosti pripremila

za udomljavanje, ali je pripremila i nas. Ulila nam je povjerenje da ćemo zaista dobiti psa koji nama odgovara, ali i da mi odgovaramo njemu. Vrlo sam zahvalna što smo baš putem Dogs Trust Programa udomljavanja udomili Tea“, izjavila je Ismeta.

Potrebe Tea za aktivnošću i veličinom doma su se savršeno uklapale sa mogućnostima ove porodice a Teo će ima-

ti priliku da povremeno viđa i Tanju, koju je tokom privremenog boravka u njenom domu zaista zavolio.

Kako se Teo uklopio u vašu porodicu?

„Kada je Teo došao u naš dom, to je bilo kao da je kod nas boravio već nekoliko godina. Imati psa kao prijatelja, kućnog ljubimca je nevjerojatno. U stresnim situacijama je uvijek tu za mene i znam da me kući uvijek neko čeka i pravi mi društvo“, sa nama je podijelila Ema a Ismeta je dodala: „Izabrati psa vam je kao kada birate prijatelja, želite da to bude neko ko se neće ljutiti na vašu narav, na način na koji vi ispunjavate vaše obaveze i neko ko će vas bodriti. Kada god se udovoljava njegovim potrebama, on je tu da pokaže zahvalnost.“

JOKER

Joker je lijep, umiljat, pametan i sjajnog karaktera!

Joker je bio napušteni psić koji je doveden u veterinarsku stanicu. Iako je bio jako mlad i mali, činilo se kao da se ne plaši ničega, kao da još nije iskusio loša iskustva života na ulici sa koje je došao. Željeli smo da tako i ostanu, pa je Joker otišao volonterki Lani Klačar koja se, kao i svi koji su ga ikada vidjeli, odmah zaljubila u njega, i koja se o njemu sjajno brinula...

„Joker je zračio karakterom, to je pas koji

vas kupi na prvi pogled“, o Jokeru kaže Mufid Aruković, instruktor u Dogs Trust Školi za pse.

Joker je u dosta kratkom vremenu pronašao svoje zauvijek-vlasnike Berinu i Emina!

„Jokera, Đoleta, upoznali smo na Danu otvorenih vrata Dogs Trust Škole za pse

i svidio nam se na prvi pogled. Joker je veseo, društven pas, socijalizovan. Voli druge pse i druge ljude. Izuzetno je aktivan, traži fizičku aktivnost, šetnju i u tome uživa. Pametan je pas, već je naučio nekoliko komandi i mi smo sretni i prezadovoljni što je dio naše porodice“, rekli su nam Berina i Emin Hajrić, Jokerovi zauvijek-vlasnici.

DAMA

Dama je treći pas u Programu fostering udomljavanja i već je bila nekoliko puta na časovima u Dogs Trust Školi za pse. Dama je dobila ime jer je malog rasta i slatkog lica, a procijenjena je kao pas koji će se lako uklopiti u skoro svaki dom. Vrlo je inteligentna, i dosta je toga već naučila, a ima kapaciteta za još mnogo!

Damina zauvijek-vlasnica studentica Adna Beširević sa nama je podijelila svoj prvi dojam o Dami: „Dama je divan pas. Kada je došla odmah mi je pritrčala i sa sobom donijela mnogo pozitivne energije – bilo mi je jasno da sam se i ja njoj odmah svidjela!“

Za više informacija o ovom Programu pozovite fostering koordinatoru Ameru Taliću na 063 299 224 ili posjetite www.dogstrust.ba

Upomoć!

Moj pas puno laje!

Lajanje je bučno (!) ali sasvim normalan dio komunikacije pasa. Iako se to možda ne bi uvijek tako činilo ljudima, jer možda baš ne razumijemo zašto naš pas laje, svaki pas uvijek laje sa stvarnom svrhom! Kad god je lajanje uspjelo u postizanju tačno onoga što je pas želio da se desi, on je naučio da je lajanje dobar izbor! Sljedeći put kada je u sličnoj situaciji, šanse su veće da će lajati opet.

Unatoč tome što je ovo sasvim normalno, ako lajanje postane česta ili svakodnevna pojava, to može biti jednako problematično za psa koliko i za vlasnika - i njihove susjede! Stoga je važno djelovati rano kako bi se spriječilo da se normalno lajanje ne razvije u problematičnu situaciju.

Zašto moj pas laje?
Općenito govoreći, psi mogu lajanjem pokušati dobiti nešto što im se čini dobro, ili u pokušaju da spriječe ono što osjećaju da je loše!

Društvo - psi su, naravno, vrlo društvene životinje, ali većina vlasnika često ima obaveze, što znači da će njihovi psi možda morati nekada ostati sami kod kuće. Osim ako pas nije naučen da se sam opusti, to mu može biti zatražujuće i frustrirajuće iskustvo. Psi koji su uznemireni zbog toga što su ostavljeni sami u kući mogu zavijati ili lajati u pokušaju ponovnog uspostavljanja kontakta sa svojim vlasnicima. Ako se vlasnik vrati kući kad im pas laje, to može utvrditi pozitivan osjećaj prema lajanju kod vašeg psa, pa bi tako mogao ponovo isto pokušati sljedeći put! No, jednostavno zanemarivanje pasa koji laju kada su ostavljeni sami i čekanje da

prestanu prije povratka ih neće zaustaviti, jer to ne mijenja kako se osjećaju kada su sami.

Pažnja - većina pasa uživa u našoj pažnji! Psi mogu vrlo lako naučiti da lajanje može biti odličan način za dobivanje naše pažnje. Nekim psima se čak čini kada im vlasnik govori da "budu tihi i

prestanu praviti buku" kao verbalna nagrada jer ne razumiju značenje riječi koje izgovaramo!

Hrana - neki psi mogu naučiti da trebaju lajati za vrijeme pripreme obroka. Budući da se to uvijek događa neposredno prije jela, lako uzbuđeni psi mogu lajati u očekivanju - i ako im se hrana pruži kada laju, onda će vjerovatno i sljedeći put lajati jer su povezali svoje lajanje sa dolaskom svoje hrane!

Igra - mnogi psi laju kada se osjećaju uzbuđeni ili razigrani, a ako lajanje uspijeva u činjenju igre zabavnijim, oni bi mogli naučiti lajati svaki put kad žele da se igramo s njima!

Defanzivno lajanje iz straha - kao i ljudi, psi se mogu plašiti bilo čega! Kada se pas plaši nečega i osjeća da je pod prijetnjom od toga, može lajati na sve što ga zastrašuje, pokušavajući da to otjera! Ako je lajanje uspjelo u tjeranju svega što ga plaši, pas će ponovno lajati sljedeći put kada se želi osjećati sigurno.

Šta učiniti kako bi se smanjilo neželjeno lajanje?

Saznajte zašto! Prvo saznajte zašto vaš pas laje, šta korisno se nadaju da će dobiti lajanjem? Uvijek je važno otkriti kako se psi osjećaju kada se ponašaju na nama nepoželjan način, jer će nam to koristiti da im pomognemo u odabiru boljeg načina ponašanja u istoj situaciji u budućnosti.

Ne nagrađujte traženje pažnje! Pobrinite se da vaš pas ne shvati lajanje kao nešto što se nagrađuje. Naprimjer, ako vaš pas laje u pokušaju da vas navuče u igru s njima, ignorirajte ga; odmaknite se od njega ili čak napustite prostoriju, i umjesto igre, uradite nešto drugo. Kada vaš pas bude

Ključ za smanjenje, pa čak i sprečavanje lajanja je da shvatimo zašto pas laje, tako da možemo saznati šta se to pas nada da će dobiti od lajanja, i naučiti ih da to mogu postići na drugačiji, tiši način!

tih, pokupite igračku i pozovite ga na igru - zabavna igra koja slijedi bit će izvrsna nagrada za njegovu tišinu!

Nagradite zamjensko ponašanje! Nagrade bi trebale biti prikladne za atmosferu koju pokušavate stvoriti.

Ako je vaš pas tih i opušten, smireno ga pohvalite. Nježno milovanje ili samo gledanje i razgovor s njim može biti odlična metoda nagrađivanja. Međutim, za neke pse to bi moglo biti previše uzbuđljivo, pa kada ga za nešto nagrađujete, razmislite o tome kako vaš pas reagira na vašu pažnju prije nego što mu je pružite, i pomislite na to šta uradi kad god obratite pažnju na njega!

Ako vaš pas laje za nečim vrlo specifičnim - kao što je privlačenje pažnje od druge osobe ili tjeranje drugog psa - onda je korisno naučiti ga da uradi nešto tiše i sigurnije umjesto toga, a da dobije željeni rezultat!

To bi moglo biti čak i nešto što ne može

Nagradite zamjensko ponašanje! Nagrade bi trebale biti prikladne za atmosferu koju pokušavate stvoriti.

istovremeno raditi uz lajanje - naprimjer, psi ne mogu istovremeno lajati i njuškati, tako da učenje psa da spusti nos na pod i da pronjuška okolo u potrazi za ukusnim poslasticama umjesto da laje na druge pse ili ljude, može biti korisno.

Nema potrebe da ružite svog psa!

Iako to može biti vrlo frustrirajuće, pogotovo ako uzimate komšije u obzir, ruženje može psa učiniti anksioznim ili zbunjenim u vezi s vama - jer ponekad ste fini i zabavni, ali sada ste bučni i ljutiti. To bi čak moglo pogoršati problem, potičući ga da još više laje iz zabrinutosti ili zbunjenosti. Neki psi mogu čak vidjeti da vičete jer im se pridružujete i pravite buku skupa s njima! Izbjegavajte zastražujuću situaciju ako vaš pas laje iz zabrinutosti!

Psi mogu najčešće lajati ako nemaju dovoljno fizičke i mentalne aktivnosti, pa stoga vodite računa da provodite dosta vremena dnevno u aktiviranju i uključivanju svog psa

PREDSTAVLJAMO INSTRUKTORA DOGS TRUST ŠKOLE ZA PSE:

Mirza Jalovčić

Koliko dugo si zaljubljenik u pse, kako je to počelo?

Prvi moj kontakt sa psima bio je u ranom djetinjstvu iako mi roditelji nisu dozvoljavali da imam psa, ja sam uvijek tražio priliku da se družim sa komšijim psima. U toku rata sam sa par prijatelja svako srušeno auto pretvorio u boks za pse i imao nekih dvadeset pasa koje sam hranio, ni sam ne znam kako. Želja mi je bila da, čim se osamostalim, imam svog psa. Tako se i desilo. Moj prvi pas bila je Lea, mali mops, od nje je ostao štenac Pako, a sada su tu Elly i Boa.

Koji je razlog što si završio veterinarski fakultet?

Studij koji sam htio upisati bio je studij zoologije, nešto što je striktno vezano za ponašanje životinja. Međutim, s obzirom da ovaj studij nije postojao u Bosni i Hercegovini, mama mi je predložila da upišem Veterinarski fakultet. Sada se, u neku ruku, ostvario san izučavanja određene vrste životinja.

Pored toga što imaš dva psa, stalno spašavaš razne životinje. Reci nam, koliko si životinja do sada spasio i koje su to životinje?

Broja nema, to su bile različite vrste ptica, mali broj gmazova, jedna kuna i veliki broj pasa.

Kod kuće imaš porodicu, ženu i blizance, sina i kćerku. Kakav je odnos tvoje porodice prema tvojoj strasti? Kakav je odnos tvojih pasa prema djeci i djece prema njima?

Olakšica je bila to što je i supruga veterinarica, i ona voli životinje. Spajanje mojih ljubimaca i djece radimo od prvog dana kada su djeca ušla u kuću; tada je sa nama bila samo Elly a sada je tu i Boa. Radimo na stvaranju njihove veze isključivo direktnim kontaktom, naravno uz sve principe sigurnosti. Puštao sam da Elly priđe djeci i od prvog dana djeca imaju fizički kontakt sa njom. Danas je interakcija moje djece sa psima nevjerovatna. To je smijeh, radost, igra i sreća. Njihov odnos je odličan.

Da li je prednost odgajati djecu uz ljubav prema životinjama?

Ja sam uz psa, kojeg sam imao prije djece, stvorio obavezu i naviku brige o drugom živom biću. Odrastajući uz pse, djeca uče da i druga živa bića imaju svoja osjećanja, ali i potrebe, te da je imati ljubimca velika sreća ali istovremeno i obaveza i odgovornost.

Koliko dugo si uključen u tematiku obuke pasa?

Prije šest, sedam godina krenuo sam obučavati sam svoje pse. Cilj mi je bio da pokušam psa naučiti komande bez direktnog fizičkog dodira sa psom, što se kasnije ispostavilo kao Dogs Trust metoda pozitivne motivacije.

Šta za tebe znači rad u Školi za pse?

Možda upravo ostvarenje snova iz djetinjstva - izučavam ponašanje životinja - u ovom slučaju pasa.

Šta je najvažnije što bi poručio novim vlasnicima pasa?

Pas u vaš dom dolazi bez znanja, i važno je početi od početka te se u odgoju psa uključiti od prvog dana. Naravno, svaki trening prilagođava se starosnoj dobi psa, ali ako na vrijeme krenete sa obukom, mnoge probleme možete uspješno prevenirati.

Dolaskom u novu okolinu pas uči iz nje te posebno prati emocije i reakcije svojih novih vlasnika. Naš savjet je da se za besplatnu obuku u Dogs Trust Školi za pse prijavite čim nabavite psa, kako bi što prije dobili značajne upute i izgradili dobar odnos sa vašim ljubimcem.

Zdravlje porodice i društva: ODNOS PREMA ŽIVOTINJAMA

„Veličina nacije i njenog moralnog napretka može se mjeriti načinom na koji se tretiraju njene životinje“ poznati je Gandijev citat o čijoj istinitosti svjedoči struka koja se bavi zdravljem ljudi i zajednica.

Sve više istraživanja i kliničkih dokaza u svijetu nagovještavaju da postoji veza između zlostavljanja djece i ranjivih grupa, i zlostavljanja životinja. Bolje razumijevanje ove veze može pomoći da se žrtve i među ljudima i među životinjama zaštite i da se unaprijedi njihova dobrobit.

O temi veze između zdravlja porodice, posebno djece, i odnosa prema životinjama, a posebno o tome na šta roditelji treba da u ovom pitanju obrate pažnju pri odgoju djece razgovarali smo sa psihologom i porodičnim psihoterapeutom Tanjom Tankosić.

Kako protumačiti okrutnost prema životinjama i kako do ovakvog ponašanja dolazi?

TT: Djeca u mlađem uzrastu su vrlo radoznala i zapravo životinju najčešće doživljavaju kao igračku, što dijelom dolazi iz toga što, nažalost, i roditelji tako malom djetetu nabavljaju životinju da bi mu bila igračka.

Međutim, nije isto kada se radi o trogodišnjem djetetu koje sjedne na svog štenca jer ne zna šta radi i kada to radi neki

Mnoga istraživanja su pokazala izuzetno visoku korelaciju između nasilja koje dijete doživljava u kući i nasilja koje ispoljava prema životinjama

četnaestogodišnjak. Nasilje nad životinjama posmatramo kroz prizmu starosti djeteta koje ispoljava tu vrstu ponašanja, tako da kod djece do šeste godine starosti stručna literatura ovo ponašanje objašnjava njihovom radoznavošću i neznanjem o tome na koji način mogu povrijediti životinju.

Dijete će u ovom periodu uglavnom povrijediti životinju iz radoznalosti jer smatra da je može tretirati isto kao lutku ili neku drugu igračku.

Kakva je uloga roditelja u podučavanju djece o empatiji?

TT: U tako ranom dobu uloga roditelja je izuzetno važna. Njihov je zadatak da nauče djecu da životinje treba poštovati, da su životinje živa bića koja osjećaju bol, hladnoću i glad, baš kao i oni. Uloga roditelja je ključna jer u trenutku kada se primijeti ta vrsta ponašanja kod djece, na roditeljima je da to prepoznaju i da dijete educiraju o tome šta znači imati životinju, kako se brinuti o njoj, kako poštovati nju i njene potrebe.

Pored bezazlenih pokušaja u kojima dijete pokušava da vidi da li životinja funkcioniše kao igračka, koji je mogući urok ozbiljnijeg nasilničkog odnosa prema životinjama kod starije djece?

TT: Nasilničko ponašanje se kod djece često javlja kao odgovor na nasilje koje vidi ili trpi u svom najbližem okruženju. Mnoga istraživanja su pokazala izuzetno visoku korelaciju između nasilja koje dijete doživljava u kući i nasilja koje ispoljava prema životinjama. Zapravo, nasilnik ide hijerarhijski, tj. svaki nasilnik će zlostavljati slabijeg i manje moćnog od sebe. Tako će dijete, da bi se izborilo sa emocijama koje doživljava od strane nasilnika, tu vrstu ponašanja pokazivati prema slabijim

od sebe, odnosno životinji. Najčešće se to ispoljava prema životinjama koje su manje, kao što su zamorci, mačići, kučići, jer to pokazuje potrebu za dominacijom i moći, upravo zato što neko drugi ima dominaciju i moć nad samim djetetom.

U kojem periodu neadekvatan odnos prema životinjama prestaje biti nenamjeren i s čim se takvo ponašanje još veže?

TT: Kada govorimo o predadolescentnom dobu od 6. do 12. godine, nasilje nad životinjama može prestati biti nedužno ili bezazleno i prerasti u nešto mnogo ozbiljnije. Izuzetno je velika povezanost i korelacija između nasilja nad životinjama, ranog početka uzimanja psihoaktivnih supstanci, alkohola, nasilničkog ponašanja i učlanjivanja u bande. Nasilje nad životinjama u tom periodu, i kasnije u adolescenciji, također se vrlo često dešava kao način da se djeca pokažu kao jaka i snažna pred svojim vršnjacima.

Kako bi se društvo trebalo nositi sa nasiljem prema životinjama i nasiljem općenito?

TT: Nasilje uvijek rađa nasilje - to nikada ne smijemo zaboraviti. Zanimljivo je da postoje osobe koje tvrde da se bave zaštitom životinja, a koji kroz jedan paradoks odgovaraju na ovu vrstu problema, i zapravo nasilje nad životinjama rješavaju nasiljem nad ljudima.

Zaista treba biti oprezan, jer nasilje bilo prema životinjama bilo prema ljudima jednako je loše.

U današnjem društvu postoji taj paradoks, i moja pretpostavka je da će se oni koji u sebi imaju tu nasilničku crtu zbog nekog socijalno poželjnijeg ponašanja, ponašati zaštitnički prema životinjama ali ne toliko prema ljudima.

Jedna često korištena izreka kaže da onaj koji ne voli životinje ne voli ni ljude. Kako vi na to gledate?

TT: To nije neophodno istina. Jedna stvar je ne voljeti

životinje, normalno je da ima ljudi koji ne uživaju u društvu životinja, kojima nije potrebno društvo životinja, ali ih nika da ne bi povrijedili. Ne voljeti je jako širok pojam. Postoje osobe koje ne vole druge ljude, ali to ne znači da će ih povrijediti. Zato je poenta u sprečavanju bilo kakvog nasilničkog ponašanja, jer sklonost prema nasilničkom ponašanju može biti ispoljena prema bilo kome.

Na šta roditelji treba da obrate pažnju kako bi izbjegli pojavu ovakvog ponašanja kod svoje djece?

TT: Poštovanje svih živih bića je prvo što se uči u porodici. Roditelji su ti koji od najranije dobi trebaju usaditi ovo pošto-

vanje svojoj djeci. Jako je bitno da obrate pažnju na ponašanje svoje djece, na postupke svoje djece prema životinjama, te da svojim primjerom nauče djecu da se životinje moraju poštovati. Jako je važno da djeca od malih nogu, ako već žive okružena životinjama, uče da ih poštuju i paze. Ako već imaju kućnog ljubimca, taj kućni ljubimac treba da uživa u blagodatima života sa porodicom.

Empatija, saosjećanje i poštovanje su stvari kojima trebamo učiti našu djecu kada su životinje u pitanju. Jer ono što ih naučimo u najranijoj dobi, bit će obrasci koji će se kasnije ponavljati u životu.

Sanela Ljumanović, nastavnica iz OŠ "Osman Nakaš"

Radionice su korisne i djeca ih vole!

Kako djeca prihvataju Dogs Trust radionice?

Naša škola već godinama sarađuje sa Dogs Trustom, a ja sam ispred škole određena za osobu preko koje ide sva naša saradnja. Djeca sa radošću prihvataju radionice, zaista uživaju, a mnogo toga korisnog nauče. Radionice su prilagođene uzrastu djece, a realizatori radionica se zaista uvijek trude da na adekvatan način prenesu djeci ono što smatraju bitnim. Krenemo od prvog razreda, a onda svake naredne godine kada ih obavijestimo da će biti radionica, zaista se raduju i jedva čekaju.

Da li smatrate da radionice imaju utjecaj na odnos djece prema životinjama?

Kako da ne! Značaj radionica je višestruk, počevši od onih osnovnih znanja o životinjama, živim bićima kojima je potrebna sva pažnja i briga, kao i ljudima, bićima sa emocijama i potrebama.

uz pomoć ovih radionica mogu osvježiti redovni časovi kroz ogledne časove, sekcije itd.?)

Naravno da su korisne i da mogu, ali moram reći da to zavisi od nastavnika i njegovog odnosa prema psima. Ja ću biti vrlo subjektivna u ovom odgovoru zbog moje ogromne ljubavi prema psima i reći da ja skoro svaki čas spomenem odnos prema životinjama kroz neki primjer, neku asocijaciju, nešto što mi u tom trenutku padne na pamet.

Smatram da taj odnos preslikava odnos prema ljudima, nažalost i mnogi odrasli ljudi to ne razumiju i olako shvataju neka sporadična i neprimjerena ponašanja prema životinjama, a zapravo trebalo bi odmah reagirati.

Posebno se znanja iz Dogs Trust radionica mogu iskoristiti na časovima Moje okoline, Prirode, Društva, jezika, Likovne kulture... zapravo ne postoji nastavni predmet ili sekcija gdje se ta znanja ne mogu primijeniti.

Koji aspekt radionica biste posebno istakli?

Istakla bih nekoliko segmenata. Ono što je bitno da je tokom radionica stalna interakcija i da su svi učenici u odjeljenju uključeni. Zatim jako je bitno da se primjenjuju različite metode, od uvodne motivacije, kratkog predavačkog dijela, igre, simulacije situacija u kojima se djeca mogu naći na putu od škole do kuće kada sretnu pse. Dakle, vrlo konkretne i svakodnevne okolnosti u kojima su se djeca našla ili će se naći. Uvijek je ostvaren cilj radionice koji je na početku i najavljen učenicima. Naravno, ono što djeca vole, su i prigodni i korisni pokloni koje Dogs Trust nikad ne izostavi na kraju radionice ☺, tako da se svaka radionica završi vrlo uspješno i djeca budu sretna!

Smatram da taj odnos preslikava odnos prema ljudima, nažalost i mnogi odrasli ljudi to ne razumiju i olako shvataju neka sporadična i neprimjerena ponašanja prema životinjama, a zapravo trebalo bi odmah reagirati.

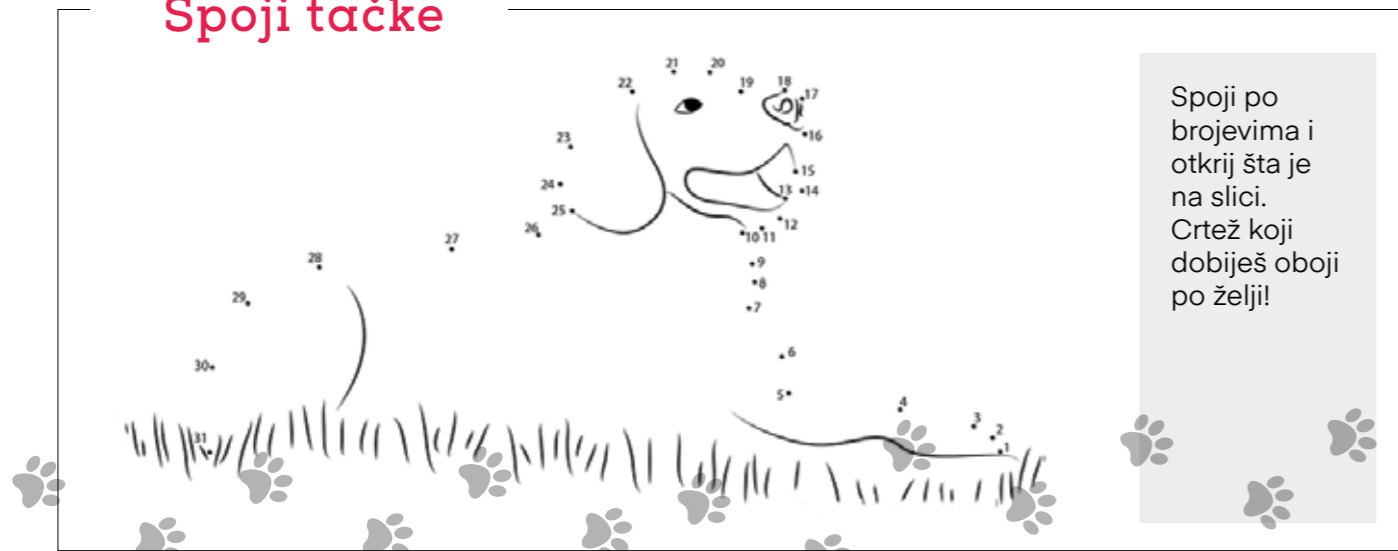
Djeca u nižim uzrastima nemaju ta osnovna znanja, pse shvataju kao igračke koje onda kada ti više ne trebaju, možeš odbaciti. Rad u radionici ih uči da upoznaju i shvate psa, da razumiju ponašanja psa u različitim situacijama, da nauče kako se ophoditi sa psom u tim situacijama. Tada shvate da je strah od psa nepotreban ako se ponašamo na pravilan način. Nauče da su napadi pasa o kojima često čitaju i na koje ih upozoravaju roditelji, zapravo rezultat nepoznavanja tih životinja, neznanja i često okrutnosti nas, ljudi. Često se dešava da se roditelji boje psa i taj strah prenesu na djecu. Kroz radionicu se oslobode tog straha i nerijetko utiču i na roditelje. Uzrok bilo kog straha je i inače u životu najčešće posljedica neupućenosti i neznanja, pa tako i u ovom slučaju. Dogs Trust se trudi da nauči djecu da upoznaju, razumiju i vole pse.

Koliko su Dogs Trust radionice korisne i za nastavnike u njihovom radu (da li kroz radionice lakše mogu obraditi pojedine teme iz nastavnog plana i programa; da li se

Dječiji kutak

Spoji tačke

Spoji po brojevima i otkrij šta je na slici. Crtež koji dobiješ oboji po želji!

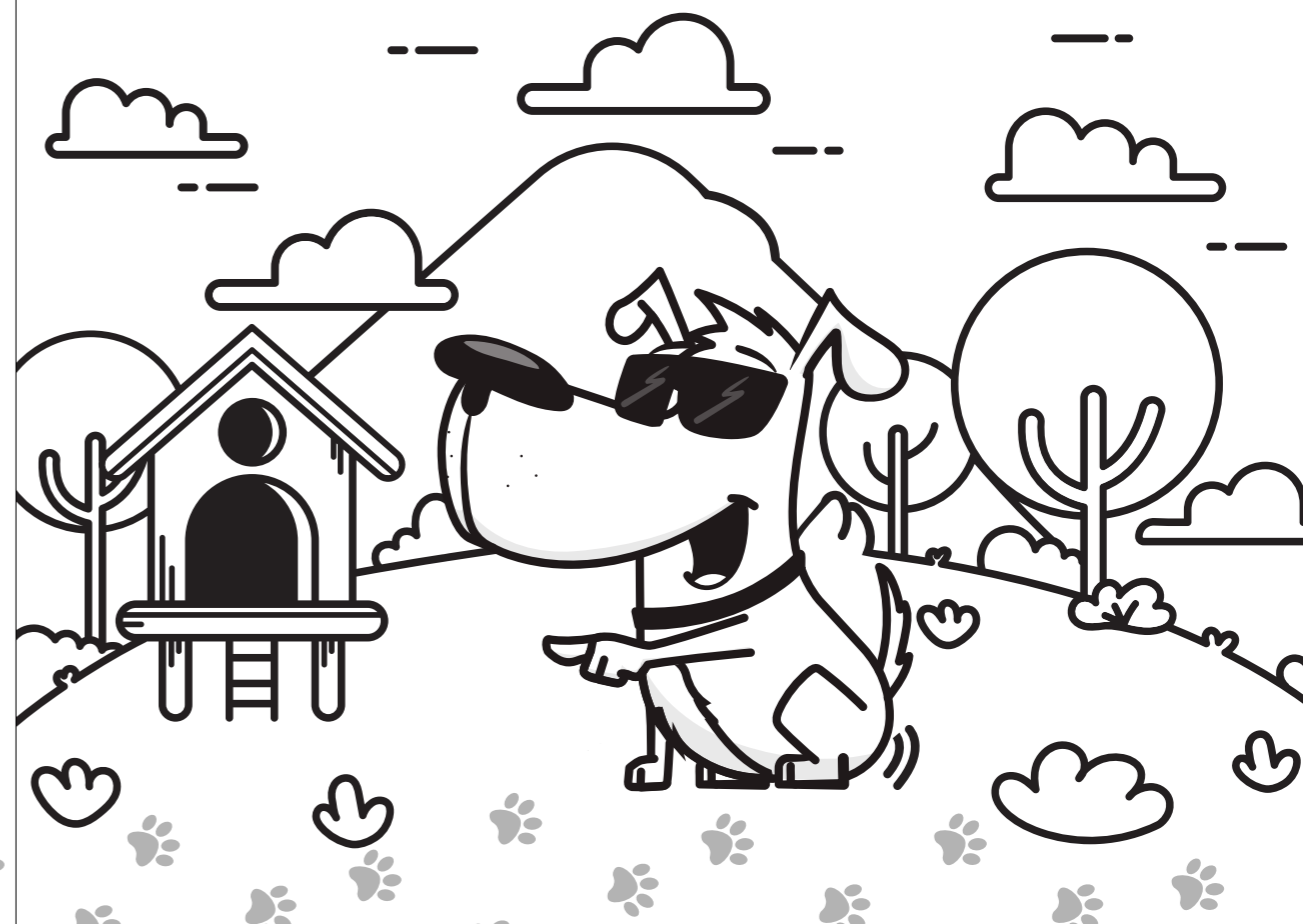
PRONAĐI RAZLIKE

Na prvi pogled ove slike izgledaju jednako, ali ako malo bolje pogledaš, uočit ćeš pet razlika. Pronađi svih pet razlika i zaokruži ih!

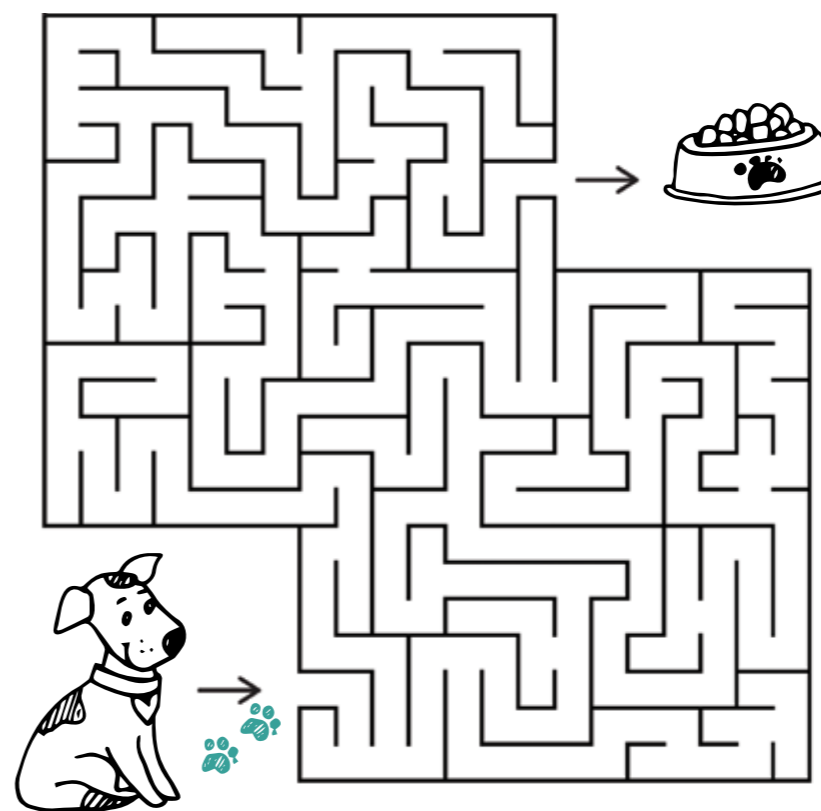

- RIJEŠENJA:
1. Rub ogledala
  2. Uokvireno priznanje na zidu
  3. Zuta kost iza fotelje
  4. Boja prekrivača
  5. Čaša s olovkama

BOJANKA

LABIRINT

Pomozi psiću da nađe put kroz labirint do hrane!

Kako pomoći vašem psu da ostane SAM U KUĆI

Psi su prirodno društvena bića, tako da je sasvim normalno da se zabrinu kada ostanu sami. Nisu rođeni da se znaju dobro osjećati kada su ostavljeni, tako da je bitno da svog psa naučite da se osjeća opušteno i samouvjereno i kada je sam u kući.

Proces učenja vašeg psa da se nosi s tim da ostane sam bi idealno trebao započeti dok je još štene.

Pripremanje puta za uspjeh vašeg psa

Prvo naučite svog psa da se osjeća samopouzdanom i opušteno kada ste u kući s njim ali zauzeti drugim poslom i u nemogućnosti da mu aktivno pružite pažnju:

- osigurajte svom psu vlastiti, udoban krevet, zaklonjen od buke i pripazite da ga ništa ne ometa kada je u svom krevetu;
- ohrabrujte svog psa da provodi vrijeme u svom krevetu dok se vi bavite drugim aktivnostima, tako što ćete mu dati ukusnu i zanimljivu igračku koja ispušta hranu da se s njom pozabavi u svom kutku. Uskoro će zavoljeti vrijeme kada ste vi u poslu i ne možete da mu pružite pažnju, i smatrat će svoj krevet odličnim mjestom da provodi vrijeme sam. Ovo će mu pomoći da se bolje nosi s tim kad uopće niste u kući.
- Normalno je da naši psi žele s nama provoditi vrijeme, ali je dobra ideja da naučite svog psa da vas ne prati po kući stalno kako ne bi postao ovisan o vašem konstantnom prisustvu. Ako vas ipak prati, nemojte mu se obraćati, gledati u njega, niti ga dodirivati. Ovo

će mu pomoći kada ga stvarno budete morali ostaviti samog u kući.

Ako pas ipak nastoji da vas prati, bitno je da ga ne ružite i ne otjerate od sebe. Nemojte zaboraviti da ignorirate nepoželjno ponašanje i nagrađujete željeno.

Sada počnite svog psa navikavati na veću udaljenost od vas

Bitno je svog psa upoznati sa razdvajanjem i vježbati s njim kako biste mu postepeno i lagano mogli izgraditi toleranciju na boravak kada je sam. Odaberite vrijeme za obuku kada ste i vi i vaš pas smireni i opušteni. Možete iskoristiti dječije pregrade na vratima u vašem domu da svog psa naučite da možete biti udaljeni od njega, a da on nema potrebu za brigom. Ovako će moći da vas vidi, čuje i osjeti vaš miris, samo neće moći dobiti fizički dodir od vas. Prije nego što zatvorite pregradu, razbacajte poslastice po podu da ih može tražiti, ili mu dajte igračku za žvakanje ili igračku koja ispušta hranu s kojom se sam može pozabaviti. Naučit će da je uredu biti sam jer se sasvim lijepo provodi! Ako nemate pregradu, nemojte brinuti, samo blago pritorite vrata. Jedino držite na umu da to znači da totalno izlazite iz njegovog vidokruga, što je veliki korak! Na početku se samo na kratko zadržite ispred vrata. Počnite s jako kratkim odlascima (po minutu za početak) i postepeno produžite period razdvojenosti od vašeg psa, tako da mu je i dalje ugodno. Ako se pas zabrine ili pokazuje znakove

anksioznosti, ostanite bliži pregradi (ako se koristite njom), ili se vratite korak unazad i skratite period boravka bez vašeg prisustva.

Kada se odlučite ostaviti psa samog u kući, bitno je da:

- Izvedete svog psa u šetnju kako bi obavio nuždu prije vašeg odlaska. Sjetite se da mu ostavite hranu i vodu ako već nije jeo.
- Pripremite se za izlazak unaprijed kako biste mogli smireno i brzo da izađete, bez stvaranja nervoze vašem psu zbog žurbe po kući.
- Uspostavite rutinu odlaska, upotrijebite komandu rezerviranu samo za vaš odlazak, naprimjer „čekaj i budi dobar“ kada izlazite. Rutina daje vašem psu do znanja šta slijedi, a dosljednost u ovoj praksi mu ulijeva povjerenje i osjećaj sigurnosti.
- Ostavite svom psu igračku koja ispušta hranu ili nešto slično što traje duže vremena i ukusno je za pojesti. Idealno će mu osigurati izazov i zabaviti ga minimalno 15 minuta, i biti što ukusnije i zabavnije; naprimjer Kong - igračka punjena suhom hranom ili potopljenim mesom i sirom. Ako ovu igračku zaledite, može pomoći u tome da zabava potraje još duže.
- Ostavite stari komad garderobe koji se osjeti na vas u krevetu vašeg psa.
- Ostavite upaljen televizor ili radio kako biste prigušili vanjske zvukove. Kada nauči da se nosi sa boravkom sam u kući, razmislite o vremenskom periodu koji vaš pas može istrpjeti bez obavljanja nužde i pazite da ga ne ostavite samog duže od tog perioda.

Žvakanje i glodanje

Štenci koriste svoja usta kako bi istraživali svijet oko sebe i igrali se. Mogu posebno dosta žvakati ili grickati/glodati kada im rastu zubi, jer im ispadaju mliječni i rastu trajni zubi, do oko sedmog mjeseca života. To je sasvim normalno ponašanje za pse, ali postaje problem ako počnu žvakati ili gristi nas ili naše stvari. To je ponašanje koje mi ljudi smatramo neprihvatljivim zato što boli i jer može biti opasno, ali naravno, to naši psi ne razumiju!

Budući da je žvakanje i glodanje/grickanje normalno ponašanje psa, našem psu moramo dati mnogo prilika da to čini na siguran i prihvatljiv način. Ako smo jasni i dosljedni u tome koje stvari su našim štencima dopuštene da žvaču ili grizu, oni će naučiti da mogu uživati u takvom ponašanju bez ikakvih posljedica.

Smirenost i dosljednost šalju štenetu jasnu poruku!

Može biti nevjerovatno frustrirajuće za vlasnike kada štenci uče šta je uredu da žvaču a šta nije, jer oni jednostavno ne shvataju razliku, tako da će žvakati apsolutno sve!

S bilo kojim aspektom obuke šteneta važno je ostati smiren, biti dosljedan i uvijek nagradivati dobro ponašanje. Ako vaše štene žvače odgovarajuće predmete, nagradite ih poslasticama i pažnjom ili igrom s njima.

- Zaštitite okolinu da bude sigurna za štence. Pobrinite se da uklonite najvrednije predmete od dohvata vašeg šteneta. Korištenje ogradice za djecu je super način da i štenetu ograničite kretanje kroz kuću, ali uvijek pripazite da imaju zabavne i bezbjedne predmete za žvakati u svom kutku!
- Obezbijediti raznolike, prikladne igračke i predmete za žvakanje vašem štenetu da se sa njima može igrati. Pokušajte potopiti ove igračke u vodu pa ih zalediti kako biste ledenim igračkama olakšali bolove u njihovim zubima i desnama. Držite dio igračaka sa strane kako biste ih dnevno mogli izmjenjivati da vaše štene ne bi izgubilo zainteresiranost za njih! Sjetite se da ih pohvalite kada žvaču ispravan predmet!
- Pokušajte uvijek imati igračku pri ruci kada se vaše štene osjeća razigrano, tako da uvijek imate nešto prikladno što mogu uzeti da žvaču. Prepoznavanjem znakova da se vaše štene priprema

za igru - povećana energija, poskakivanje, napadanje i udaranje stvari šapama, naprimjer - znači da mu možete dati igračku prije nego što počne žvakati ili gristi vas. Ovako im pokazujete kako da dobiju šta žele od samog početka.

• Izbjegavajte pregrube igrice kako štene ne bi naučilo da uživa da vas grize i ne pomisli da je to igra, i da se ne biste morali nositi sa poteškoćom da štene pomisli da je to uvijek prikladan oblik igre bilo s kim. Psima je jako teško shvatiti da je nekada uredu da vas grizu, a nekad ne, i ako šaljete tu poruku, ovo im postane vrlo zbunjujuće! Štencima je zaista potrebna dosljedna poruka - grickanje ljudi nikada nije uredu - inače će biti zbunjeni što ih može zabrinuti i isfrustrirati.

• Pružite vašem štencu odgovarajuće vježbe za tijelo i um pomoću pružanja raznih pozitivnih i zabavnih iskustava poput zagonetki sa hranom, obuke s nagradama i igranja. Odmor i opuštanje također su važni, budući da je vjerovatnoća da će štenci gristi kada su preumorni mnogo manja.

Šta uraditi ako vas vaše štene gricka...

Svaki put kada zubi vašeg šteneta dodirnu vašu kožu, ZAUSTAVITE šta god radite odmah i ostanite mirni. Ako nastavi, okrenite se i prekržite ruke. Povlačenjem vaše pozornosti od njih i tako što ćete ostati mirni, tihi i više mu ne pridavati pažnju, pokazat će mu da grickanje nije prihvatljivo. Ako to ne uspije, ostavite ga da se smiri i vratite se nakon što je miran i pasivan, a zatim ga pohvalite i ponovno se uključite u druženje s njim. Zauzvajno je interakcija s vašim psićem kada

počne grickati, on će brzo naučiti da takvo ponašanje nije u redu jer mu to nikada ne donosi ništa dobro! Kroz dosljedno ponavljanje ovakvog ponašanja, štene će postepeno sasvim prestati da vas gricka jer mu to jednostavno ne donosi ono što želi, a to je vaša pažnja i zabava! Dobra nagrada je i igračka koju mogu glodati, što je za njih nagrada, pa će ovakvo ponašanje vjerovatno ponoviti!

Nema sumnje da su zubi šteneta oštri i da jako bole! Pomozite sebi u procesu podučavanja svog psića da ne gricka nošenjem debelih majica dugih rukava, a ako vaše štene gricka vaše noge, izvucite zimske vunene čarape jer će vas to zaštititi i spriječiti bol od grickanja, tako da možete zanemariti svaki pokušaj šteneta da vam privuče pažnju.

Jednostavno stanite mirno - jer i vaše kretanje se štencu može učiniti privlačnim. Vaš psić bi uskoro trebao da shvati da grickanje vas nije zabavno jer se ništa ne dešava - nema pokreta, nema odgovora, ništa!

Mogao bi postati isfrustriran i truditi se da dobije reakciju od vas, ali zahvaljujući vašim pouzdanim čarapama, možete pričekati dok se grickanje potpuno ne zaustavi, a zatim ih nagraditi prikladnom igračkom.

Nemojte kažnjavati svoje štene što žvače ili glođe jer to će ih samo zabrinuti i zbuniti što bi moglo još više pogoršati njihovo ponašanje. Uredu je da se malo odmorite od svog šteneta ako stvari postanu prenaporne; možda im samo treba da malo odspavaju!

Savjeti za njegu vašeg psa u toku zime

Kako se temperature polako snižavaju i naši četveronožni prijatelji se trebaju pripremiti za zimu. Za vas imamo nekoliko korisnih savjeta kako da osigurate da vaši psi budu sigurni u toku zime, te kako da izbjegnute potencijalno opasne zimske šetnje.

Kako osigurati da vašem psu bude toplo

Dozvolite da vašem psu naraste zimska dlaka

Posebno ako imate štene, psa sa kratkom dlakom ili starog psa, kupite mu odgovarajući zimski kaputić – ali obratite pažnju da kaputić bude lako vidljiv u mraku.

Jako je bitno da novi komad odjeće vašem psu uvedete oprezno i postepeno kako bi se vaš pas osjećao ugodno u njemu i rado ga nosio.

Psi nekada negoduju kada je vrijeme da se prsnik ili kaput obuče preko njihove glave, pa osigurajte da imate dovoljno poslastica koje vaš pas voli te ih ponudite prvih nekoliko puta dok mu oblačite kaput, te kada se prvo počnu kretati u njemu jer im i to može biti neobično. Trebat će vremena da se naviknu na novi komad odjeće te na način na koji on utječe na njihovo prirodno kretanje, pa poslastice rasporedite po prostoriji i dozvolite im da se slobodno kreću i sami ih traže. Ovo će istovremeno poslužiti kao distrakcija, ali i nagrada.

Savjeti za zimske šetnje

Psa držite na povocu ako pada snijeg. Snijeg ih može dezorijentisati te se mogu lako izgubiti.

Osigurajte da vaš pas ima ogrlicu, i da je mikročipovan.

U slučaju velike hladnoće, može biti teško prikopčati povodac na ogrlicu ili prsnik, a kiša može dovesti do toga da metalna zakačka zahrđa pa redovno provjerite da li je oprema za vašeg psa u dobrom stanju kako bi vaš pas bio što sigurniji.

Nakon šetnje obavezno prebrišite šape, noge i stomak vašem psu, kako ih sitni pijesak i so ne bi iritirali.

Ne ostavljajte svog psa u autu za vrijeme ekstremnih temperatura.

Antifriz je veoma otrovan ali psima jako ukusan. Držite ga podalje od vašeg ljubimca.

Ako dosljedno budete nudili poslastice svaki put kada im oblačite kaput, uskoro će naučiti da se raduju šetnji sa kaputićem.

Pružite vašem psu priliku za aktivnosti i tokom hladnih zimskih dana

Tokom zime ćete vjerovatno provoditi više vremena u kući sa vašim psom. Potrudite se da vaš pas uvijek ima dovoljno aktivnosti i unutar kuće, ali i da ga naučite da se opusti i zabavi sam kada ste vi zauzeti. Igračke u koju se stavi hrana mogu biti vrlo korisne kako bi vašeg psa zabavili duži period bez da mu je potrebna vaša pažnja.

URADI SAM

Napravite vlastite igračke za vašeg psa!

Mentalna stimulacija vašeg psa bitan je dio njegovog svakodnevnog života i postoji mnogo različitih načina da vašem psu obogatite okruženje u kojem se nalazi. Ako niste u mogućnosti izaći u šetnju i pružiti priliku za fizičkom aktivnošću, vašem psu mentalna stimulacija može biti jednako iscrpljujuća.

Postoji mnogo stvari koje možete uraditi sami kod kuće! Iskoristite stare stvari koje imate u kući kako biste obogatili okruženje vašeg psa, te mu pružili dodatnu mentalnu stimulaciju.

Napravite vlastitu prostirku za njuškanje!

Šta vam je potrebno?

- 2-3 metra flisa ili neke druge čvršće tkanine (mogu poslužiti i stari peškiri)
- gumeni otirač za noge
- makaze

Prvi korak: izrežite tkaninu na komade širine 2,5 cm i dužine od 15 do 25 cm, u zavisnosti od dužine njuške vašeg psa;

Drugi korak: uzmite gumeni otirač, provucite komade tkanine kroz rupe i zavežite čvorove;

Treći korak: kada ste završili vašu prostirku, u nju sakrijte omiljene poslastice vašeg psa i pustite ga da njuši i da ih pokuša pronaći.

Zapamtite: vaš pas može postati nervozan i frustriran ako ne uspije riješiti zadatak te pronaći sakrivene poslastice, zato ga ne ostavljajte bez nadzora i uvijek budite tu ako zatreba vašu pomoć.

Ako imate vlastito dvorište, možete iskoristiti stare autogume kako biste vašem psu napravili stimulativno i zabavno okruženje za igru!

Od starih autoguma možete napraviti:

- tunele kroz koje se vaši psi mogu provlačiti
- platforme na koje se vaš pas može popeti

Obične posude su dosadne! I tokom hranjenja vašem psu možete pružiti priliku za dodatnu igru i mentalnu stimulaciju. Postoji mnogo različitih posuda koje nude mogućnost produženog hranjenja, ali zašto ne biste bili kreativni i napravili vlastite dispanzere za otpuštanje hrane?

Pripremite kartonsku kutiju u koju ćete ubaciti zgužvane novine a unutar njih sakriti poslastice!

Iskoristite prazne plastične flaše (bez poklopca) te u njih stavite hranu! Neke od flaša možete probušiti, te kroz njih provući šipku ili dršku od stare metle te ih postaviti na improvizirani oslonac - kako bi vaš pas mogao da ih zavrti te se dodatno potruži da nađe način da dođe do željenih poslastica.

Saznajte više o tome kako vašem psu pružiti potrebnu mentalnu stimulaciju u Dogs Trust Školi za pse! www.dogstrust.ba/skolazapse

2018. u brojevima

Postignuća Predstavništva Fondacije Dogs Trust u Bosni i Hercegovini u 2018. godini

STERILIZACIJE/KASTRACIJE PASA

 12.885
ukupno steriliziranih/kastriranih pasa lualica u 2018. godini

5.715
steriliziranih/kastriranih vlasničkih pasa

EDUKACIJA ŠKOLSKE DJECE

 53.865
djece pohađalo 2.692 radionice

PROFESIONALNO USAVRŠAVANJE VETERINARA I VETERINARSKIH TEHNIČARA

 62
kandidata završilo Program stručnog usavršavanja uz mentorstvo međunarodnih veterinarskih volontera kroz 10 edukacija

ŠKOLA ZA PSE

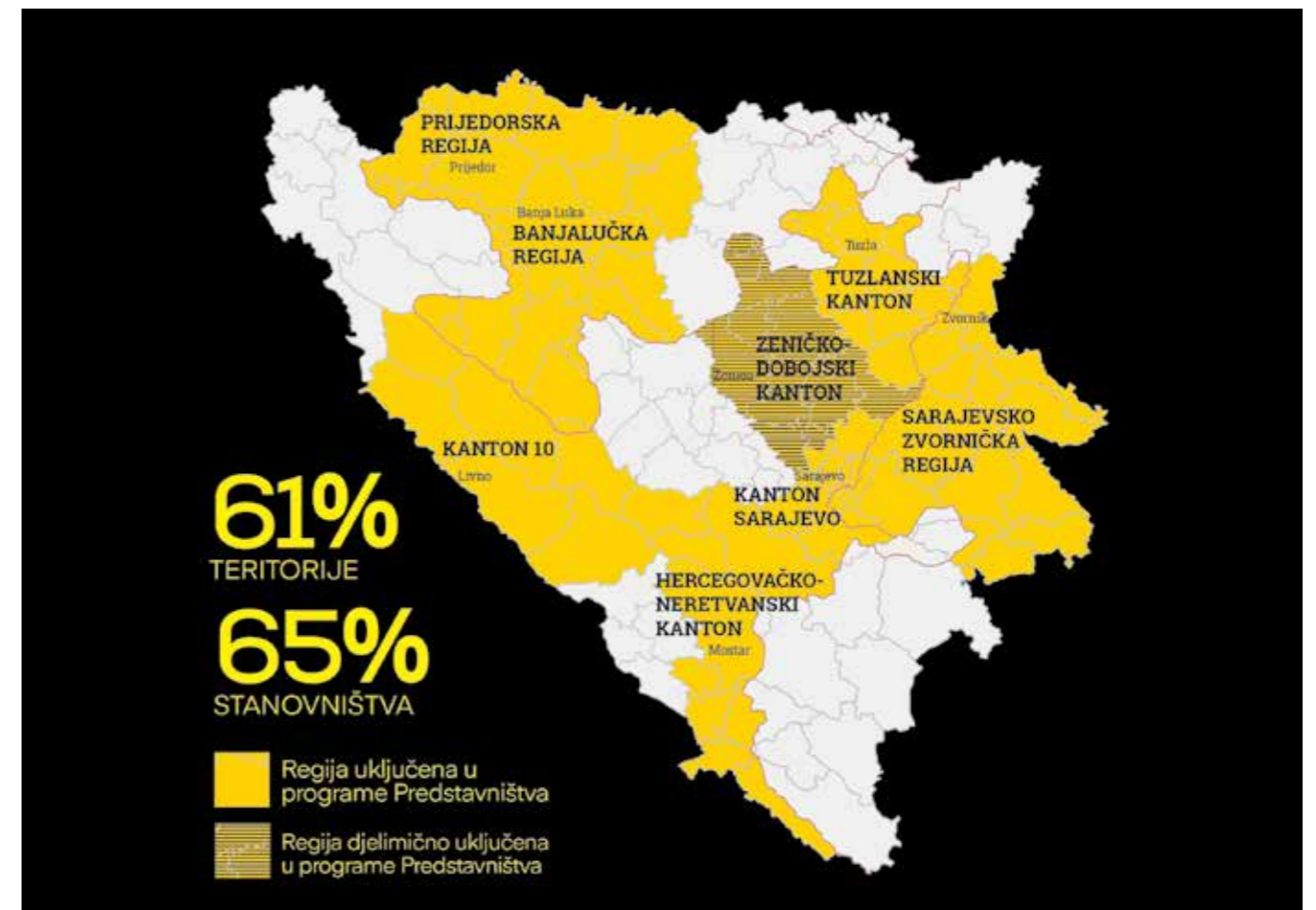
 167
vlasnika sa psom završilo besplatnu edukaciju za vlasnike i obuku za pse

PROGRAM FOSTERING UDOMLJAVANJA

 6 fostering volontera | **3** napuštena psa pronašli su dom kroz Program fostering udomljavanja

EDUKACIJA I PODIZANJE SVIJESTI JAVNOSTI

 6 organizovanih događaja | **6** kampanja edukacije i podizanja svijesti

Mapa planirane pokrivenosti za 2019. godinu

U 2019. godini Dogs Trust u BiH planira nastaviti sa svojom vrijednom i korisnom podrškom za koju vjeruje da može biti iskorištena u potpunosti samo uz jaču inicijativu i opredijeljenost lokalnih vlasti da dosljedno provedu Zakon o zaštiti i dobrobiti životinja u BiH.

Humano, zakonsko i trajno rješavanje problema napuštenih pasa moguće je samo uz holistički pristup i na sistemski način, jer samo tako se problem više neće ponavljati.

Takav sistem imaju svi razvijeni centri koji efikasno i humano upravljaju populacijom pasa kroz provođenje mjera odgovornog vlasništva pasa, zbog čega i nemaju problem napuštenih pasa.

Naša podrška značajno i sistemski unapređuje dobrobit pasa, što je i razlog našeg angažmana u BiH, ali jasno je da je dobrobit pasa usko vezana za dobrobit cijele zajednice: ako su vlasnici pasa odgovorni, i oni i njihovi psi bit će sretni,

a takvi psi neće predstavljati zajednici ni zdravstveni ni sigurnosni rizik!

U skladu sa svojim resursima i planovima, podrška kroz finansiranje i koordiniranje programa sterilizacije, programa edukacije školske djece te kroz edukaciju i podizanje svijesti javnosti, u 2019. godini širi se na Hercegovačko-neretvanski kanton.

U nemogućnosti da svoje programe finansiramo u cijeloj zemlji, te u želji da ipak maksimalno iskoristimo sve naše dostupne resurse, uključujući naš kapacitet za savjetodavnu i tehničku podršku, od 2019. godine pokrećemo Program tehničke pomoći.

Ovaj program namijenjen je lokalnim vlastima koje samoinicijativno pokrenu proces rješavanja problema upravo kroz holistički pristup i uz obavezno dosljedno provođenje zakona, te koje žele da u tome iskoriste našu dostupnu podršku.

Program tehničke pomoći u 2019. godini pružit će podršku za do tri općine u BiH koje inače nisu obuhvaćene našim drugim programima, a sastojat će se od:

- dijeljenja detaljnih informacija o postupku uspostavljanja humanog i efikasnog Sistema za upravljanje populacijom pasa u skladu sa Zakonom,
- analize konkretnog konteksta i resursa općine,
- podrške u produciranju akcionog plana općine,
- podrške u definiranju standardnih procedura za sve elemente sistema,
- savjeta za najrentabilniji utrošak dostupnih resursa općine,
- edukacije javnosti i komunikacije sa građanima,
- ustupanja PR i Marketing resursa i sadržaja Predstavništva,
- osiguravanja dostupnih obuka (veterinarskih stručnjaka, edukatora za djecu, hvatača za pse),
- eventualnog ustupanja opreme.

IZ NAŠE BIBLIOTEKE

dogstrust.ba

Dogs Trust prijatelji često se sa nama druže na raznim događajima, kroz učešće u emisijama, priče o svojim iskustvima, takmičenja i nagrađivanja... Ako ste vlasnik pasa ili ih jednostavno volite, pa vam je ova tema zanimljiva, predlažemo vam da iskoristite bogate resurse na našim stranicama.

Na našoj web stranici izdvajamo kratke videoklipove koji će vam na zabavan, jasan i jednostavan način pokazati kako tačno teče svaki naš program na terenu!

dogstrust.ba/sterilizacija

Informacije o veterinarskim stanicama koje učestvuju u kampanjama besplatne sterilizacije pasa koje kao podršku vlasnicima finansiramo.

dogstrust.ba/skola-za-pse

Prijavni obrasci ako svog psa želite „upisati“ u Školu za pse

dogstrust.ba/udomljavanje

Ako želite da udomite psa uz našu stručnu pomoć, ili da budete privremeni vlasnik psa i tako pomognete našem Programu fostering udomljavanja

dogstrust.ba/veterinari

Ako ste veterinarski stručnjak i želite da iskoristite Program usavršavanja koji finansiramo a koji se provodi u saradnji sa VFUNSA....

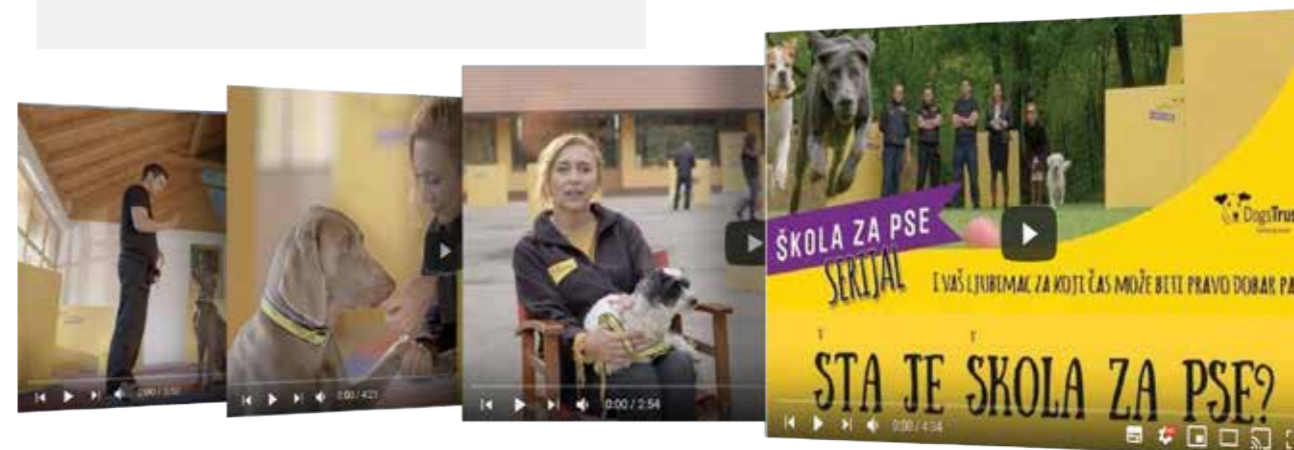

dogstrust.ba/infografika

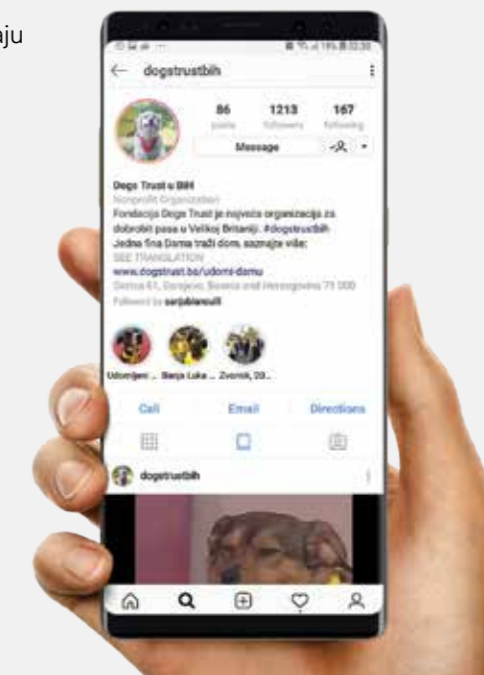
Ovdje možete naći najnovije vijesti o našim aktivnostima i radu, a posebno preporučujemo infografiku koja vam pokazuje konkretne brojeve i statistike, kao i arhivu svih naših kampanja!

A tu je i naš YouTube kanal na kojem vam predlažemo da pogledate serijal „Obuka bez muke za Dogs Trust cuke“ – korisno „štivo“ za svakog vlasnika psa, a ako volite inspirativne i zanimljive priče o psima, udomljavanju, sigurnosti djece u okruženju sa psima, i drugim korisnim temama, na uredno složenoj play listi možete pronaći brojne priloge, ali i sve naše spotove!

Facebook i Instagram su posebno zanimljivi jer tu se stvari dešavaju svakodnevno! Pratite nas i saznajte šta je novo, šta planiramo, šta je važno, i nikada ne propustite informaciju o nekom zanimljivom takmičenju, događaju, učešću u fotografisanju ili TV-emisijama, a možda baš tu vidite i psa svog života!

OPUŠTENJA ŠETNJA JE KADA JE PAS NA OPUŠTENOM POVOCU

Ako vaš pas u šetnji vuče povodac, što je sigurno vrlo frustrirajuće i za vašeg psa i za vas, ne brinite - ovo ponašanje se može korigovati, ali je u ovom procesu ključno da upute koje ćemo vam dati pratite dosljedno i da budete uporni!

Kako biste pristupili rješavanju ovog problema, bitno je da razumijete šta se dešava kada pas vuče povodac:

Vi mislite – koliko ga moram vući da ne bih morao ići tako brzo!

Vaš pas misli – koliko moram vući, a opet ne idem dovoljno brzo!

Pas zaista misli da je jedini način da nas natjera da idemo brže da vuče na povocu. Ako imate jakog i velikog psa to može biti ne samo frustrirajuće nego i opasno, a ako pas stalno vuče povodac, to ga može čak i povrijediti.

Ono što želimo naučiti svog psa je da ako vuče povodac, nikada ali baš nikada neće doći tamo gdje želi, ali da shvati da je šetnja na opuštenom povocu nešto što za njega znači nešto super, kao što je nagrada!

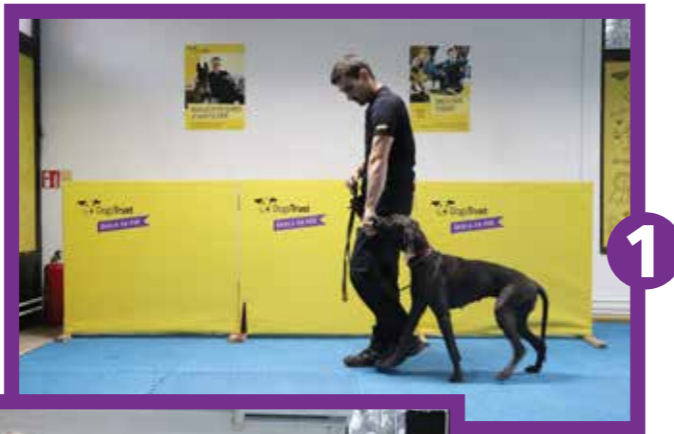
Ovu vježbu treba početi raditi na mirnom mjestu, bez distrakcija. Kako vaš pas postaje sve bolji u ovoj vježbi, tako postepeno povećavajte nivo distrakcija, i nastavite vježbati sve dok vaš pas ne bude uvijek šetao na opuštenom povocu!

1. Uzmite nagradu u ruku i pokažite je psu tako da zna da je to nešto što želi dobiti. Naučite psa da prati vašu ruku i hranu dok hodate. Napomena: Hranu obavezno držite u ruci koja se nalazi sa iste strane na kojoj vas vaš pas prati.

2. Kada pas nauči da prati ruku, sljedeći korak je da ruku sa nagradom podignete sebi na prsa i tako hodate. Kada vas pas kreće pratiti, spustite ruku i nagradite ga.

3. Kada pas zategne povodac, odmah se zaustavite i pozovite ga. Sačekajte da se pas vrati do vas čime će povodac postati opušten, pa promijenite smjer kretanja i psa nagradite u momentu dok se krećete a on hoda uz vašu nogu.

Posjetite naš YouTube kanal i pogledajte koristan serijal "Obuka bez muke za Dogs Trust cuke" koji smo pripremili baš za vas!

NAJVAŽNIJA KOMANDA ZA SIGURNOST PSA

KOMANDA "DOĐI"

Ova komanda je nešto najvažnije čemu možete naučiti svog psa za njegovu sigurnost. Ako se odlučite da naučite svog psa samo jednu komandu, neka to bude ova!

Ako se pas vrati kada ga pozovete, to će mu omogućiti ne samo da dobije neophodnu vježbu bez povoca, već će biti bezbjedniji ako ga pustite tamo gdje se nalaze drugi psi bez nadzora, blizu puta ili bilo koje druge potencijalne opasnosti.

1. Za vježbu komande "dođi" koristite povodac dužine do 5 m. Kada se pas udalji od vas, zaustavite se, pozovite ga imenom, izgovorite komandu "dođi" i pokažite mu da za njega imate njegovu omiljenu nagradu. Za početak ga nagradite direktno iz ruke.

2. Kada vaš pas savlada ovaj prvi korak, nagradu spustite na pod između vaših nogu, jer će tako vaš pas prići spuštene glave i doći tačno ispred vas.

3. Kada pas posegne za nagradom koja se nalazi na podu, između vaših nogu, kratko mu dohvatite ogrlicu ili ga pomazite.

ŠKOLA ZA PSE

Koristan savjet:

Tokom podučavanja ove komande možete se lagano kretati unazad tako da psu izgleda kao igra, što mu može biti zanimljivo. Zapamtite, obučavanje vašeg psa u ovoj ili bilo kojoj drugoj komandi treba da bude opušteno i u vidu igre, te samim tim zabavno i za vašeg psa i za vas.

Kada vježbate ovu komandu na otvorenom, obavezno koristite povodac. Tek kada ste sigurni da je pas dobro naučio komandu "dođi" i da je spreman da ga pustite sa povoca, uradite to, ali samo negdje gdje procijenite da nema opasnosti.

Nevjerovatni razlozi ZAŠTO VLASNICI NAPUŠTAJU SVOJE PSE!

U nastavku su samo neki od razloga zbog kojih su vlasnici napustili i predali svoje pse Dogs Trustu nakon prošlogodišnje sezone praznika:

1. Osvojio sam besplatno putovanje i nisam mogao povesti psa sa sobom.
2. Vegetarijanac sam a on je uvijek htio jesti meso.
3. Dobio sam ga kao poklon za praznike.
4. Bio je previše druželjubiv, tokom šetnje je prilazio svim psima i ljudima.
5. Previše je dahtao.
6. Cijelu noć spava u svom krevetu – očekivao sam da će spavati sa mnom.

Istraživanja pokazuju da 20 % vlasnika pasa provedu manje od dvije sedmice istražujući prije nego što se odluče na kupovinu psa, a 1 do 5 ispitanika priznali su da su psa kupili samo zato što je to bilo u modi. Naš slogan "Pas je za cijeli život" apeluje na dugoročnu obavezu i odgovornost koju vlasništvo psa sa sobom nosi.

Istraživanja su također pokazala da 1 od 10 ispitanika priznaje kako su ili kupili ili dobili psa kao poklon, a vlasnici pasa unaprijed značajno potcijene troškove koje će imati nakon što nabave psa.

"Dogs Trust prihvati hiljade voljenih pasa od vlasnika koji su teška srca primorani da napuste svoje ljubimce zbog promjene u životnim okolnostima i nemogućnosti da se više brinu o njima, te nam je zato posebno teško kada vidimo pse koji su napušteni samo zato što je vlasnik donio nepromišljenu odluku o nabavci psa, te svog psa smatraju igračkom koju mogu ostaviti kada više nije interesantna. Želja nam je da se naš slogan 'Pas je za cijeli život' shvati kao

apel da vlasnici razmisle o dugoročnoj obavezi koju vlasništvo pasa podrazumijeva." Izjavio je Adrian Burder, bivši izvršni direktor Fondacije Dogs Trust koji je 2014. godine udomio štene Skippera, koji je napušten nakon praznika te godine.

Apelujemo na sve one koji razmišljaju o nabavci psa da istraže i razmisle o tome koja vrsta psa najbolje odgovara njihovom karakteru i stilu života, te da budu u potpunosti svjesni odgovornosti na koju se obavezuju za cijeli životni vijek psa.

Ovo je priča o zvijezdi naše kampanje "NE OSTAVLJAJTE NAJBOLJE PRIJATELJE" PAS PO IMENU FOREST!

Njegova vlasnica je Nejra Mašnić, veterinarska koordinatorica u Predstavništvu Fondacije Dogs Trust u BiH, koja ovdje sa vama dijeli svoju priču!

U fazi mog života dok sam još radila u veterinarskoj stanici, brigu o mom drugom psu preuzeo je brat sa svojom suprugom, a ja u tom momentu nisam razmišljala o mogućnosti da nabavim još jednog psa. Ali sudbina je upetljala svoje prste!

Forest je došao u vrijeme kada sam još radila u veterinarskoj stanici, i to kao uhvaćeni, napušteni pas za projekat sterilizacije i kastracije pasa lualica koje provodi Fondacija Dogs Trust. U tom projektu je kastriran i, kako procedure nalažu, nakon potpunog oporavka vraćen na lokaciju na kojoj je uhvaćen.

Ali otprilike dvije sedmice nakon toga, jedan građanin ga je doveo u veterinarsku stanicu u kojoj sam radila jer je primijetio da je Forest pretrpio povredu, najvjerovatnije od saobraćajne nesreće. Kolege i ja smo mu u tom trenutku pružili hitnu pomoć kroz saniranje rane, te smo odlučili da mu pronađemo dom.

Forest se u međuvremenu veoma dobro oporavio, navikao na sve nas, a kroz Dogs Trust program je dobio i vakcinu i mikročip, te je očišćen od unutrašnjih parazita, a mi smo ga vakcinisali i protiv dodatnih zaraznih bolesti, očistili ga i okupali. Već po završetku njegovog oporavka počela sam da ga vodim kući jer mi je bilo žao da sam provodi noći u stanici. Malo po malo, Forest i ja smo stvorili jaku vezanost, i odluka da ga ja udomim bila je neminovna. Zapravo, Fora i ja smo kliknuli "na prvu" i ova ljubav na prvi pogled pokazala se kao početak jedne prelijepe i jake veze kakva može postojati samo između psa i vlasnika koji se dobro razumiju.

Fora je kod mene evo već više od 3,5 godine. Možda iz priče izgleda da je on pronašao mene a ne ja njega, ali ja

mislim da je u moj život ušao u pravo vrijeme.

Forest je moj ljubimac s kojim idem na godišnji odmor, zajedno provodimo vikende na planini. On je čak meni veći motivator da budem aktivna a što je jednako dobro i za mene i za njega.

Kada počnete razmatrati odluku da nabavite bilo kojeg ljubimca, a posebno psa, mislim da je najvažnije da prije svega dobro razmislite o tome da li imate mogućnost da tom ljubimcu pružite sve ono što mu je potrebno.

Osim vremena, zdrave hrane, friške vode, čistog i prozračnog prostora, vrlo je važno da možete svom ljubimcu osigurati i potrebnu veterinarsku njegu i brigu, te odvojiti vrijeme da radite na njegovoj obuci kako biste spriječili razvoj neželjenog ponašanja vašeg psa koje može narušiti vezu između vas.

Forest je jako društven i tolerantan pas i zaista uživa biti sa drugim psima. Osjetljiv je i na ljude posebno od kada je počeo provoditi vrijeme sa mnom u Dogs Trust uredu gdje je postao još veća maza i zajednički mezimac. Od prvog dana voli djecu s kojima pokazuje nevjerovatnu zrelost i toleranciju. Jedino nepoželjno ponašanje koje je Forest ikada imao je anksioznost kada je morao ostate sam kod kuće. Međutim, konsultovala sam se sa instruktorkom u Dogs Trust Školi za pse i pratila sam njihove upute, pa smo vrlo brzo prevazišli i ovaj problem. Fora je postepeno shvatio da odlazim samo privre-

meno i da se ne mora plašiti da ću ga ostaviti. Sa psom ostvarujete neraskidivu vezu i imate bezuvjetnu ljubav. On je uvijek tu za vas, uvijek vam se obraduje kada dođete, a osjeti kada

vam treba vaš prostor. Posebno je to što kada nakon teškog dana na poslu dođete kući zateknete biće koje vam se neizmerno obraduje što djeluje kao instant injekcija pozitivnog adrenalina.

Forest, pas je igrom sudbine koja baš na početku i nije bila na njegovoj strani, spojen sa svojom zauvijek-vlasnicom. Njegov karakter i zrelost je dirljiva jer ponekad u njegovim očima vidite dubine koje vas ne mogu ostaviti ravnodušnim.

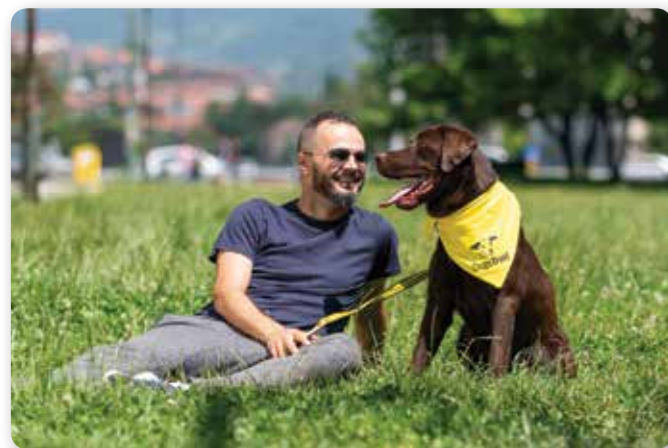
Ako razmišljate da nabavite psa, razmotrite da udomite napuštenog psa! Sudbina je htjela da vam naši stručnjaci sada mogu pomoći da kroz Fostering program pronađete svoju srodnu pseću dušu!

Prijavite se na www.dogstrust.ba

Kada odlučite da nabavite psa

Kada se osoba odluči nabaviti psa, prvo pitanje koje sebi postavi je obično:

Koju vrstu psa želim?

Odgovor može biti: velikog psa, malog psa, bijelog, crnog, smeđeg, određenu rasu...

Međutim, treba imati na umu da odabir psa isključivo na osnovi izgleda obično ne usreći ni psa ni vlasnika. Čak i ako je pas pri prvom susretu bio šarmantan i neodoljiv, ni to nije garancija da će veza biti uspješna.

Kvalitetan način da se donese odluka kojeg psa uzeti ili mu postati novi vlasnik podrazumijeva upoređivanje potreba i prirode psa s onim što vlasniku više odgovara i onim što je vlasnik u stanju uraditi da zadovolji potrebe svog psa.

Ovi standardi pomoći će vam da pronađete nove vlasnike za mnoge pse i to tako da skoro potpuno ili potpuno izbjegnute opasnost od ponovnog napuštanja ljubimca.

Svako ko želi nabaviti psa prvo treba da se zapita sljedeće: **Zašto želim psa/Šta je to što očekujem od posjedovanja psa?** Razlozi mogu biti: obogaćivanje porodice jednim nevinim članom punim ljubavi koji donosi radost (zato i jeste "ljubimac"); mogućnost da djeca nauče šta je odgovornost i kako voljeti i poštivati drugačijeg; neko ko će nas navesti da se više krećemo; neko ko će nam praviti društvo...

Kada utvrdimo odgovor, već nam je jasnije kakve osobine i potrebe ljubimac treba da ima za kvalitetno udomljavanje. Drugo ključno pitanje za potencijalnog vlasnika psa glasi:

Koje potrebe treba imati moj pas, a da sam u stanju da se primjereno staram o njemu sve dok je živ?

Osnovne potrebe koje svakom padnu na pamet su kvalitetna hrana u pravilnim porcijama, svježa voda, prozračan prostor za spavanje i veterinarska njega. Međutim, često se zanemaruje potreba za fizičkom i mentalnom aktivnošću, a upravo je to ključ za harmoničan, sretan i dugotrajan odnos između vlasnika i psa.

Količina vježbanja i mentalne stimulacije koja je psu potrebna treba biti u skladu s mogućnošću vlasnika da mu to i pruži; vlasnik koji voli provoditi vrijeme u prirodi i rekreaciji najviše koristi imao bi od veoma aktivnog, energičnog psa; vlasnik koji je zauzet i koji može izdvojiti vremena samo za jutarnju i večernju šetnju treba umjerno aktivnog psa; porodice s djecom savršeno bi se uparile sa psom koji voli igru, koji je trpeljiv i nije strašljiv i tako dalje. Međutim, to je samo jedan aspekt u složenom procesu provjere i utvrđivanja kompatibilnosti i osiguravanja da će pas završiti u domu koji mu zaista odgovara, kao i da će vlasnik završiti sa psom s kojim će "kliknuti" i izgraditi snažnu vezu do kraja života psa.

Ako vlasnik ne može zadovoljiti sve potrebe svog psa, pas će biti nesretan i vremenom će postati frustriran. Frustriranost i patnja mogu dovesti do neželjenog ponašanja psa koji samo želi iskazati svoju frustraciju.

Neželjena ponašanja psa frustriraju i vlasnika koji ne razumije u čemu je problem, a to može dovesti do različitih rizika za psa i njegovo okruženje, a posljedično tome i napuštanje psa – glavni uzrok pojave pasa lualica!

Kvalitetan odabir psa ključ je od kojeg zavise sreća vlasnika i njegove porodice, zadovoljstva i sreće psa, ali i zajednice koja nije izložena rizicima koje nosi neodgovarajuća briga o psu!

Ako se odlučite da dom i ljubav poklonite napuštenom psu, dozvolite da mi vama pomognemo da pronađete psa koji će biti najbolji za vas, a vi najbolji za njega.

Posjetite našu web stranicu i kontaktirajte nas: www.dogstrust.ba

Poruka Daminim zauvijek-vlasnicima od naše fostering volonterke Silve

Dragi udomitelji,

nakon dva predivna mjeseca provedena s gospođicom Damom, tužna što je ja ne mogu zadržati, želim vam reći koliko mi je drago što ste je prepoznali kao pravog psa za vas!

Kada bih trebala izdvojiti samo jednu osobinu koja ističe Damu i odvaja je od ostalih pasa, to bi bilo da se Dama ne zna ozbiljno naljutiti. Da, ona zna zarežati, tj. ispustiti zvuk koji nalikuje na režanje, ali tako da smo se zbog toga šalili da se Dama ljuti kao leptir! :)

Dama će vam dopustiti mnogo toga što mnogi psi neće, i to bez trunke zaziranja. Možete joj slobodno uzeti hranu ako je to potrebno, pregledati zube, odvesti je od nečega što je veoma zanima u tom trenutku, uzeti igračku... Ovo vam govorim samo da objasnim koliko je tolerantna.

Jedinu slabost koju Dama ima jeste mala ljubomora kada je mazite, a pojavi se „konkurencija“. Tada ćete imati priliku da čujete onaj zvuk koji sam spominjala, ali to je sve!

Kao odličan „đak“ u Školi za pse, Dama je sa mnom dobro savladala sve osnovne komande, ali preporučujem da završite cijeli ciklus ponovo, jer njen uspjeh iz Škole za pse zavisi isključivo od vašeg znanja!

Kada god ste s Damom, uvijek nosite neku poslasticu. Ovo pomaže i u situacijama kada Dama zaboravi da je dama i pomalo se pravi da se ne sjeća „lekcija“ iz „Škole“.

Takva situacija se najčešće pojavi kada vidi vrane koje voli da juri. U tom slučaju, samo je glasnije pozovite i dajte joj do znanja da u vrećici imate poslasticu, i ona će se vrlo brzo sjetiti svega što je naučila - a najviše da je na kraju čeka nagrada!

Želim vam svu sreću, veselje i uživanje koje ta „vrtirepka“ može pružiti.

Pozdrav,

Silva

NEMAM PEDIGRE, ALI SAM UNIKATAN!

PRONAĐITE SVOG IDEALNOG PSA
KROZ DOGS TRUST FOSTERING PROGRAM UDOMLJAVANJA PASA

www.dogstrust.ba

OPASNOSTI MASOVNIH SKLONIŠTA I OPREZ PRI MEĐUNARODNOM UDOMLJAVANJU

Tranzicijska skloništa za životinje mogu biti efikasno, humano i isplativo rješenje ako se njima pravilno upravlja i ako se paralelno provode ostale mjere zakonskog Sistema, a posebno mjere sankcioniranja neodgovornog vlasništva i masovna sterilizacija napuštenih pasa. Nažalost, mnogi još uvijek misle da je jedino rješenje problema da se svi psi sklonu u veliki broj velikih skloništa. Brojni primjeri pokazuju da takav pristup nije najbolje rješenje. Za razliku od manjih, tranzicijskih skloništa, masovna skloništa su često nehumana iz jednostavnog razloga - jer se brzo prepune, postanu neuslovna za pse, a prava noćna mora za budžet!

Tranzicijska skloništa samo predstavljaju usputnu stanicu za pse koji se tamo veterinarski obrađuju i obučavaju do udomljavanja. U Bosni i Hercegovini Zakon propisuje da samo psi koji su bolesni i zaraženi do te mjere da je njihova dobrobit ugrožena ili predstavljaju opasnost za ljude mogu biti eutanazirani, o čemu odlučuje stručno lice.

Shodno državnom Zakonu o zaštiti i dobrobiti životinja, lokalne vlasti su odgovorne za formiranje skloništa za životinje u skladu s relevantnim odredbama Zakona.

UDOMLJAVANJE je veoma važna trajna mjera koja zahtijeva pažljiv pristup kako bi se osiguralo da će usvajanje biti za stalno. Pored udomljavanja kroz tranzicijska skloništa, ono se može vršiti i preko lokalnih i međunarodnih nevladinih organizacija.

Efikasno udomljavanje nije samo udomljavanje velikog broja pasa već udomljavanje koje će trajati do kraja životnog vijeka psa. U suprotnom, raste rizik od vraćanja, ili još gore, napuštanja psa.

Osnovni postupak kvalitetnog udomljavanja obuhvata:

- Procjenu potreba i karaktera psa
- Utvrđivanje preferencija i mogućnosti potencijalnog udomitelja
- Pronalazak adekvatnog spoja

Naprimjer, neko ko vodi aktivan životni stil bi bio dobar par za psa koji treba dosta fizičke aktivnosti, dok mirnijem psu koji nije naročito sklon trčkanju odgovara vlasnik koji nema aktivan životni stil.

Ovo je samo jedan element koji navodimo kao primjer, jer je proces pronalaska idealnog spoja između vlasnika i psa, ako želimo održive rezultate, mnogo kompleksniji.

Međunarodno udomljavanje sa sobom nosi brojne rizike zbog čega ne bi trebalo biti korišteno kao uobičajena praksa, već kao moguće privremeno rješenje u posebnim slučajevima.

Ako dođe do toga da je u najboljem interesu životinje da bude udomljena u inozemstvu nakon što su se istražile sve druge domaće opcije, važno je osigurati da je međunarodno udomljavanje zakonito i da se koristi postupak koji sprečava širenje bolesti preko međunarodnih granica.

Neke od najtežih bolesti za liječenje nisu uvijek na listama zakonskih uvjeta, a od ključnog su značaja za sprečavanje širenja bolesti tokom prelaska granica gdje je profil bolesti drugačiji.

Savez za pse i mačke Evropske unije i Dogs Trust su se u svojim praksama i oblastima djelovanja obavezale da neće podržavati međunarodno udomljavanje kao standardnu praksu, tj. kao primarno sredstvo za upravljanje populacijom pasa, već da će svoja raspoloživa sredstva usmjeriti na domaće kampanje sterilizacije/kastracije životinja i edukacije lokalnog stanovništva o udomljavanju životinja unutar granica zemlje.

DRUŽENJE SA PRIJATELJIMA:

PROMOCIJA ODGOVORNOG VLASNIŠTVA, UDOMLJAVANJA I PROGRAMA PREDSTAVNIŠTVA FONDACIJE DOGS TRUST U BIH

U susret ljetu 2018. sa Vašim psom

Zvanični početak Programa fostering udomljavanja obilježen je u Sarajevu u julu 2018. godine, a svečanu vrpću presjekli su sada pokojni izvršni direktor Fondacije Dogs Trust Adrian Burder i članica Upravnog odbora – prethodna, dugogodišnja izvršna direktorica Clarissa Baldwin.

Ovom prilikom predstavljen je koordinator Fostering programa Amer Talić i naši fostering volonteri, a zvijezda događaja bio je pas Teo, prvi napušteni pas koji je u okviru ovog Programa pronašao svoj trajni, sretni dom.

U sklopu događaja proglašeni su i pobjednici fototakmičenja "Kako moj pas i ja ličimo", koji su osvojili ljetni poklon paket i uokvirenu umjetničku karikaturu sebe i svog psa!

Događaj za kraj ljeta

Tradicionalni događaj u Kantonu Sarajevo u povodu obilježavanja kraja ljeta i početka jeseni ove godine održan je na Dobrinji a s ciljem promocije odgovornog vlasništva pasa, kao i drugih programa kojima Dogs Trust u Kantonu Sarajevo već skoro šest godina snažno podržava zakonsko i humano rješavanje problema napuštenih pasa.

U okviru događaja, u prisustvu velikog broja vlasnika pasa i njihovih ljubimaca, te ljubitelja pasa, roditelja i djece, uz prigodne prezentacije, upriličeno je i izvlačenje dobitnika 20 glavnih nagrada za učešće na mini Facebook takmičenju koje je prethodilo događaju, a na temu poznavanja govora tijela pasa i principa odgovornog vlasništva.

Dan otvorenih vrata Dogs Trust Škole za pse

Dan otvorenih vrata je u Školi za pse upriličen u septembru 2018. godine. Brojni posjetioци, vlasnici pasa i oni koji to namjeravaju uskoro postati, imali su priliku da pogledaju unutrašnje i vanjske terene za obuku, porazgovaraju i konsultuju se s instruktorima Škole 1 na 1, te da učestvuju na tri stručne radionice o konkretnim problemima u ponašanju pasa. Teme radionica su bile: kako funkcioniraju principi pozitivne motivacije u obuci pasa, zašto moj pas previše laje, zašto moj pas grize cipele i namještaj i kako bezbjedno ostaviti ljubimca samog kod kuće.

Budimo odgovorni prema psima i zajednici, Istočno Sarajevo

Predstavništvo Fondacije Dogs Trust upriličilo je svoj prvi javni događaj u Istočnom Sarajevu, obilježavajući time početak provođenja svoja dva najveća programa. Programi besplatne sterilizacije vlasničkih i masovne sterilizacije napuštenih pasa, te edukacije školske djece se od drugog dijela 2018. godine provodi u svim općinama Istočnog Sarajeva. Vlasnici pasa koji su se sa nama družili na ovom događaju dobili su važne informacije o ova dva programa, ali i o Školi za pse koja je svojom lokacijom u Kantonu Sarajevo dostupna i njima.

Centar za udomljavanje Snetterton, Velika Britanija

Izvrсни Dogs Trust Centar za udomljavanje pasa u Bosni i Hercegovini

Fondacija Dogs Trust poznata je po visokim standardima kvalitetnog udomljavanja pasa. U Velikoj Britaniji, Škotskoj i Irskoj, Dogs Trust vodi 21 svoj izvrсни Centar za udomljavanje pasa u kojima je dobrobit pasa na prvom mjestu.

Najjednostavnije rečeno, kvalitetno udomljavanje je pronalazak idealnog spoja između potreba i karaktera psa, i mogućnosti i karaktera vlasnika.

Pored brojnih drugih veoma značajnih angažmana u oblasti dobrobiti pasa i humanom upravljanju populacijom pasa, Dogs Trust u Velikoj Britaniji, Irskoj i Škotskoj vodi 21 svoja izvršna Centra za udomljavanje pasa.

Fondacija Dogs Trust je od ove godine svoj prvi angažman u udomljavanju u BiH započela kroz pilot Program fostering udomljavanja u Kantonu Sarajevo. Ovaj program koristi iste visoke procedure i standarde udomljavanja kao i Dogs Trust centri. **Fondacija je sada spremna da finansira i vodi svoj izvršni Centar i u BiH!**

Ovom prilikom, našim čitaocima poruku je poslao **Richard Moore, menadžer Dogs Trust Centra za udomljavanje u Harefieldu**, u blizini Londona.

“Želio bih pozdraviti sve odgovorne vlasnike Bosne i Hercegovine i ohrabriti ih da se uključe u Program fostering udomljavanja u Sarajevu. Dozvolite da vam naš tim stručnjaka u Sarajevu pomogne da pronađete idealnog psa za vas, i da, uz pomoć naše Škole za pse, obučite i naučite razumjeti potrebe psa kojeg vodite kući.

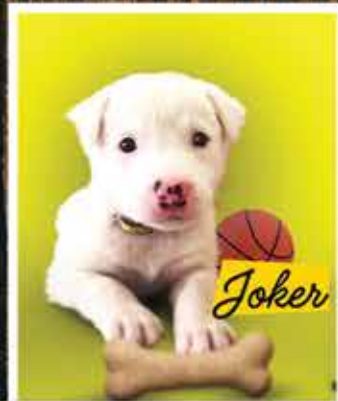
Također se radujemo skorom otvaranju novog savremenog Centra za udomljavanje u vašoj zemlji koji će zasigurno pomoći sa problemom napuštenih pasa te nas dovesti malo bliže danu kada će svi psi živjeti sretno sa svojim odgovornim vlasnicima bez prijetnje od nepotrebnog stradanja. To će biti prava dobitna kombinacija za pse, ali i za cijelu zajednicu.”

Richard Moore, menadžer Dogs Trust Centra za udomljavanje Harefield

Želimo vam puno
pravih prijatelja i
sretan dom!

SRETNA NOVA 2019. GODINA!